

Второ заседание

Четвъртък, 28 октомври 1976 г.

(Открито в 15 ч.)

Председателстващ Николай Георгиев: Другарки и другари народни представители! Има необходимия брой народни представители. Откривам второто заседание.

Продължаваме с разисквания по законопроектите за единния план за общественоеикономическото развитие на НРБ през седмата петилетка и през 1977 г. и за бюджета за 1977 г.

Има думата за изказване народният представител и министър на земеделието и хранителната промишленост Ганчо Кръстев.

Ганчо Кръстев: Уважаеми другарки и другари! Вземам думата, за да изразя отношението на ръководството на Министерството на земеделието и хранителната промишленост по проектоплана и проектобюджета за седмата петилетка и 1977 г. в частта им за Националния аграрно-промишлен комплекс, както и да споделя мисли по някои основни въпроси и мероприятия, които разработихме и ще провеждаме за неговото успешно изпълнение.

Националният аграрно-промишлен комплекс е един от най-големите стопански комплекси в страната. С проектоплана се предвижда през 1980 г. комплексът да осигури 24,8% от съвкупния обществен продукт, 24,6% от националния доход, 26,7% от износа и около 40% от стоковите фондове на страната.

Съобщавам тези цифри, за да подчертая голямата отговорност, която носят заетите в системата на комплекса над 1121 хил. души и особено ръководните кадри за успешно изпълнение плана на страната като цяло.

С дискусията и със законите, които ще гласува, сесията се явява завършък на близо двегодишния труд за разработване на проектоплана и проектобюджета, в който най-актив-

но участвувахме и ние — работниците от системата на министерството.

Искам да споделя, че процесът на разработването на проектоплана и бюджета беше истинска школа за кадрите и в нашата система, за практическо претворяване в конкретни задачи решенията на Единадесетия конгрес на партията и постановките на Юлския пленум за нов подход в развитието на икономиката на страната. Няма да разкрия тайна, ако кажа, че това беше труден процес, че бяха поставени на сериозно изпитание работещите в системата на министерството кадри. Откъде идваха някои от трудностите в това отношение?

На всички е известно, че селското стопанство и хранителната промишленост у нас постигнаха големи успехи, които станаха популярни както в страната, така и в чужбина. През последната петилетка например средногодишният ръст на селскостопанската продукция е 3,1 на сто, който е значителен, като се има пред вид, че през цялата петилетка снабдяването с минерални торове се задържа на нивото на предшестващата петилетка и че имахме изключително неблагоприятната 1974 г.

Сериозни успехи бяха постигнати в зърнопроизводството. Средният добив от зърнените култури нарасна с 57 кг и достигна 339 кг, с което нашата страна се нарежда на едно от първите места сред социалистическите страни.

Безспорни са нашите постижения и в тютюнопроизводството. През шестата петилетка се произведеха 144 000 тона тютюн в повече от петата петилетка.

Преодоляна беше отрицателната тенденция от предшестващата петилетка за намаляване броя на животните. Може да се каже, че този въпрос отпадна като причина за неизпълнение на плана в животновъдството.

Едновременно с тези и редица други успехи се проявиха и някои неблагоприятни тенденции, които предизвикаха основателно безпокойство. Определено може да се каже, че е в застой работата в зеленчуковото производство и овощарството. Животновъдството се развива преди всичко за сметка на увеличаване броя на животните.

Особено тревожно е състоянието на млечното говедовъдство. Средната млечност от фуражна крава за петилетката се увеличи само с 51 литра.

Наред с хубавите традиции, неблагоприятна е тази, че ние се научихме да произвеждаме повече продукция obligatorно с много разходи на труд, материални и финансови средства. В резултат на това себестойността на 100 лв. селскостопанска продукция се увеличи през изтеклата спрямо петата петилетка с близо 4 на сто. По този повод основател-

но бяхме критикувани от др. Тодор Живков на Юлския пленум. След това Политбюро ни задължи и ние вече сме почти готови с разработката на целева програма за снижаване себестойността на продукцията.

Трудността при разработването на проектоплана и проектобюджета беше да се разграничат успехите от сериозните слабости и без те да се подценяват, да се насочи цялото внимание към разкриване на големите резерви, които съществуват, особено в селското стопанство. Може би няма да бъде преувеличено, ако се каже, че тази трудност все още съществува, но тя е в известна степен преодоляна.

Централният комитет на Българската комунистическа партия и правителството при разработването на проектоплана за седмата петилетка и 1977 г. приложиха нов подход. Утвърдени бяха контролни цифри, които трябва да бъдат постигнати от комплекса, и условията за тяхното изпълнение. Няма да скрия, че когато получихме тези цифри, ние се стъписахме. Проведеният твърд курс от Централния комитет на Българската комунистическа партия за разкриване на резервите ни позволи да разработим напрегнат, но реален и материално обезпечен план, а не формално покритие на контролните цифри. Разрешете ми да спра вашето внимание на някои основни показатели, характеризиращи развитието на Националния аграрно-промишлен комплекс през седмата петилетка.

Общата продукция от всички дейности се предвижда да се увеличи през 1980 г. спрямо 1975 г. с 35,1 на сто, чистата продукция — с 58 на сто и чистият доход — над 2,8 пъти. Производителността на труда да нарасне с 80,6, а производствените разходи да се намалят с 8,20 лв. на 100 лв. обща продукция. В селското стопанство ръстът се постига преди всичко в обществените стопанства.

Селскостопанската продукция в обществения сектор се предвижда да се увеличи с 34,9 на сто, производителността на труда — с 64 на сто, а себестойността на 100 лв. да се снижи с 8,90 лв. На тази основа печалбата следва да се увеличи 2,2 пъти.

За да се постигнат тези показатели, се залага значителен ръст на всички натурални показатели, като особено внимание се обръща на увеличаване зърнопроизводството и развитието на животновъдството. Производството на зърно през 1980 г. трябва да достигне 10 579 хил. тона.

Средно от 1 дка зърнени култури да се получи 448 кг зърно от дка, на глава от населението да се осигури по 1180 кг, с което ще се наредим на едно от първите места по производство на зърно на човек от населението в света.

Животновъдството ще се развива както по пътя на увеличаване на броя, така и на средната продуктивност.

Предвижда се броят на кравите през 1980 г. спрямо 1975 г. да се увеличи със 130 хил., на овцете — с 2086 хил., на свинете — с 1511,4 хил. и на птиците — с 6939 хиляди.

Средната млечност от крава към 1980 г. трябва да достигне в общественния сектор 3270 л, а от една кокошка-носачка да се получат по 220 яйца.

Ускорено развитие се предвижда и на зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството.

Обемът на продукцията от хранителната промишленост ще нарасне с 41,2 на сто.

Трябва да се каже, че материалното обезпечаване на селското стопанство и хранителната промишленост през новата петилетка значително се подобрява. Достатъчно е само да се посочи, че капиталните вложения, както вчера беше съобщено, нарастват от 4 на 5070 млн. лв., а минералните торове на декар използвана обработваема земя почти се удвояват — от 14 на 25 кг в чисто вещество.

За да не навлизане в подробности, само ще съобщя, че заложените в проектоплана натури както в селското стопанство, така и в хранителната промишленост покриват напълно или надвишават показателите, залегнали в основните насоки, утвърдени от Единадесетия конгрес, и заложените показатели за повишаване на жизненото равнище. Към 1980 г. например се осигуряват на глава от населението 70 кг месо и месни произведения, 220 кг мляко, 149 кг зеленчуци, 189 кг плодове и т. н.

Значителен ръст се предвижда и на износа на селскостопанска продукция в прясно и преработено състояние. В сравнение с 1975 г. през 1980 г. общият обем на износа следва да нарасне с 38,9 на сто.

Другарки и другари! Едва ли е необходимо да се сочат повече цифри, за да стане ясно, че се касае за показатели, които досега нито са залагани в проектопланове, нито са постигнати на практика. На нас като ръководство ни е свършено ясно, че тези показатели могат да останат само на книга, ако наистина не се заемем и в министерството, и в цялата система да осъществим новия подход както в планирането, така и в разработването и практическото провеждане на мероприятия за реализиране на плана. И ние си направихме и правим много сериозни изводи за нашата практическа работа по изпълнение на основните насоки за нов подход, дадени от Юлския пленум.

Ще спра вниманието ви само върху някои въпроси и мероприятия, към осъществяването на които насочваме нашата работа. Първата група въпроси са свързани с планирането.

С приемането на плана далеч не приключва работата за довеждане докрай на задачата за осъществяване нов подход в планирането.

За нашия комплекс нов момент в планирането, който разкрива големи възможности, е планът да се изгражда на основата на нови научно обосновани и проверени при производствени условия промишлени технологии и технологични линии, подчинени изцяло на принципа „земя — краен продукт“. Внедряването на такива технологии увеличава неколкостранно икономическия ефект. Много поучителен е опитът в това отношение по внедряването на технологичните линии при едролистните тютюни, където производителността на труда се увеличава около 5 пъти. При внедряването на промишлена технология в лозарството на аграрно-промишления комплекс в Нови Пазар например производителността на труда нараства 3 пъти, и то при получаване на високи добиви грозде. Внедряването на нова организация в краварството на промишлено-аграрния комплекс Долна Митрополия осигурява удвояване на производителността на труда. Този въпрос има пряко отношение към въпроса за ефективно използване на капиталните вложения.

Националният аграрно-промишлен комплекс разполага със селскостопанска техника за над 1,7 млрд. лв. Едновременно с това с плана се осигуряват 1055 млн. лв. за доставка на нови машини. Ясно е, че ние трябва да насочим своето внимание при формиране на технологичните линии към най-ефективно използване на наличната техника и със закупените нови машини да решаваме преди всичко така наречените „тесни места“, а в някои производства само да купуваме изцяло нови технологии. Например опитът от тази година ни подсказва, че ние трябва да насочим вниманието си още през следващата година към пълно решаване на въпроса за производство на достатъчно кукурузокомбайни КЦКМ и да закупим Херсонец-7 от Съветския съюз, за да осигурим бързо прибиране и пълно оползотворяване на цялото царевично растение, както сполучливо се казва „от корена до върха“.

При планирането и осъществяването на технологичните линии на този етап много важно е да обхванем и предприятията на хранителната промишленост. През последните години се направи много в ДСО „Винпром“ със съоръжаването на приемателните пунктове, както и за осигуряване на подходяща техника за транспорт на гроздето и може да кажем в това отношение особени трудности нямаме. Не е такава положението в приемателните пунктове в ДСО „Българплод“, които не съответствуват на промишлените технологии в производството на зеленчуци, и ние срещаме изклю-

чителни трудности. Това е една от задачите, които трябва да решим още следващата година.

Проблемът за ефективно използване на селскостопанската техника има и друга страна. Пред нас е поставена задачата за увеличаване на сменността. Резервите в това отношение са изключително големи. По инициатива на др. Живков излезе специално постановление за издигане ролята на механизаторите, сърцевината на замисъла на което е да се увеличи сменността при използване на селскостопанската техника. В това отношение първите крачки бяха направени тази година, но въпросът, трябва да кажа, още не е решен и през следващата година ние трябва да постигнем прелом. На нас ни е ясно, че ключът за такъв прелом е подготовката на резервни механизаторски кадри, най-подходящо време за което е зимният период.

Безспорно и за нашия комплекс основен проблем при по-нататъшното осъществяване на новия подход в планирането е прилагането на метода на мултипликационния ефект. Ние сме напълно убедени, че той е не само приложим, но и крайно необходим и за нашата система. Това показва и досегашният опит.

Както и вчера се подчерта в доклада на др. Тодоров, един от основните проблеми в Националния аграрно-промишлен комплекс е фуражният проблем. Прилагайки новия подход на мултипликационния ефект на основата на известните постановки на др. Тодор Живков в Ямбол за решаване на фуражния проблем, беше разработена програма, която се разгледа в Политбюро. След това се утвърди за страната и по окръзи от правителството и се заложи в проектоплана за петилетката. Разработката показва, че съществуват реални възможности фуражният проблем да бъде успешно решен през тази петилетка. Главните резерви в това отношение са увеличаване производството на зърно, за което вече стана дума, пълно оползотворяване на растенията от „корена до върха“, като се приложи опитът на Германската демократична република по организацията на преработката и изхранването на грубите фуражи и ефективно използване на 16 млн. дка ливади и пасища, или както др. Тодор Живков ги нарече на Националната партийна конференция, „нашите целини“. За тази цел в проектоплана се залага ежегодно да се насочват по около 40 млн. лв. капитални вложения. Възприе се нов начин за изкупуване, преработка и оползотворяване на зърното, като се премине на единен баланс. За целта излезе специално постановление на Министерския съвет. Резервите, които се разкриват в това отношение, са големи. Далеч не на последно място решаването на фуражния проблем ще се постигне и по пътя на внедряване на нормативна система при храненето на животните, която да гаран-

тира икономия на фураж за единица продукция в размер най-малко 20 на сто. Въобще въпросът за внедряването на система от нормативи е един от основните въпроси за осъществяване на новия подход както в планирането, така и в организиране изпълнението на плана в Националния аграрно-промишлен комплекс.

Практическото осъществяване на утвърдената програма за решаване на фуражния проблем вече дава своите резултати. Без да надценявам постигнатото, трябва да се каже, че и годината беше благоприятна, но тази година се положи организирано големи усилия, произведоха се повече фуражи от която и да е друга година и макар че още те не са напълно достатъчни, животновъдството тази година ще бъде снабдено значително по-добре с фуражи.

Другата група въпроси, към които насочваме своето внимание, за да осигурим изпълнението на плана в нашия комплекс, са въпросите, свързани с ефективното използване на материалите и суровините. Има някои специфични моменти, с които ние се съобразяваме при разработката на тези въпроси. Пред нас, разбира се, стои въпросът за преки икономии на материали и суровини, за която цел има разработена специална програма. Освен това ние насочваме вниманието си за икономии и още в три направления — икономии чрез намаляване на загубите при прибиране на реколтата, правилно съхраняване на продукцията и високо ефективно използване на материалите. Известно е, че ние отглеждаме по правило добра реколта, но търпим огромни загуби при прибирането. Опитът от тази година показва, че главно по пътя на подобряване организацията и по-висока взискателност може още следващата година да решим напълно този голям проблем. Може да се каже, че тази година по правило пшеницата и ечемикът бяха прибрани с минимални загуби. Голям резерв за икономия на материали и суровини е правилното съхраняване на продукцията.

Ще посоча само някои примери. Една от културите, при които търпим големи загуби при съхраняването, е захарното цвекло. Оказа се, че в Съветския съюз и в други страни е разработена технология за съхранение, която гарантира минимални загуби. Ние се заехме с прилагането на тази технология още през настоящата година. Сега това е един от най-важните въпроси на деня и ние може да постигнем огромни икономии, ако приложим докрай новата технология за съхраняване на захарното цвекло, от което имаме тази година добра реколта.

Друг типичен пример е съхранението на силажа. Досега масова практика беше силажът да се приготвя по така наречения могилен способ, при което загубите са в размер

30 — 40 на сто. Преминаването към силажирането в силажовместилища осигурява икономии най-малко на 20 %, което за мащабите на страната е равно на няколко стотици хиляди тона. Тази година правителството прояви голямо разбиране и ни отпусна допълнително 30 млн. капитални вложения за изграждане на 3000 броя силажовместилища. Поставихме си задача този въпрос да бъде окончателно решен още до следващия сезон за прибиране на сенажа и сенажа.

Друга форма на икономии на материали и суровини в нашата система е преминаването към нови технологии при използване на суровините. Например известно е, че ние търпим огромни загуби в стремежа си да подготвим големи количества сено от люцерната, ливадите и планинските пасища. Пита се кому е необходимо това? Не е ли по-правилно да се премине масово към сенажиране и силажиране, което е световно известна практика с огромен икономически ефект? Такъв подход е заложен във фуражната програма. Първите крачки се направиха тази година. Следващата година трябва да решим въпроса окончателно, но все още в това отношение ни тегне голям консерватизъм.

В някои случаи в нашата система икономии се изразяват преди всичко в увеличаване ефекта от употребата на дадени материали и суровини. Такъв е случаят с минералните торове. Главното тук е не абсолютната икономия, а високоефективното използване на торовете по пътя на най-подходящо дозиране, време и начин на внасяне и недопускане, разбира се, на каквото и да било разпиляване. В това отношение резервите са също много големи.

Третата група въпроси, към които насочваме своето внимание, са свързани с решително повишаване ефективността на управлението на комплекса и на неговите подразделения. Както е известно, на комплекса беше утвърдена от Политбюро и после от правителството генерална схема за концентрация и специализация на производството. Една от нашите големи грижи, е, от една страна, да ускорим процеса на концентрация и специализация с оглед да изпълним поставената задача от конгреса — цели райони да отглеждат еднообразни култури, а, от друга страна, да не допускаме оголването на балансите на страната от продукция, която е крайно необходима. Трябва да се каже, че в това отношение има някои увлечения, които трябва да се пресекат. Например в много случаи се предлага от аграрно-промишлените комплекси, а даже и от окръзи необосновано намаляване на тютюна, картофите, лука, ранните домати и редица други култури. Да се приемат тези предложения означава да се постави държавата пред свършен факт и да внася тези продукти, както се получи през настоящата година с лука и картофите. Ние вземаме мерки повече да не се повтаря това.

На комплекса беше утвърдена също управленческата схема. Новото в тази схема е построяването на управлението на комплекса и неговите поделения на принципа „земя — краен продукт“. На този принцип е изградена управленческата структура на министерството. Подчинявайки на този принцип управлението на комплекса, нарастват извънредно много изискванията към държавните стопански обединения. За разлика от досега, когато обединенията се занимават преди всичко с изкупуване, преработка и реализация на продукцията, пред тях се поставя задачата компетентно да разработват и решават редица проблеми, свързани с организацията на производството на суровините, които те преработват. В това отношение много насърчаващ е примерът на ДСО „Български тютюни“, което в продължение на редица години полага големи усилия за поставяне на съвременни основи производството на тютюн и тези усилия, както вече докладвах, не отидоха напразно. По този път, като се използват различни форми, си поставяме задачата да тръгнат всички обединения.

Нов момент в подобряване управлението на нашия комплекс е построяване работата на научните институти, обслужващи комплекса, по такъв начин, че науката действително да се превърне в производителна сила. В това отношение тръгнахме по нов път. По правило институтите са в системата на съответните обединения. Създадох се научно-производствени обединения: по сортови семена, по птицевъдство, по говедовъдство и овцевъдство и други научно-производствени комплекси, които са реална предпоставка за включване на науката в производствения процес. По-специално нашите усилия се насочват към това институтите да разработват моделни промишлени технологии, проверени при производствени условия, които да гарантират далеч по-високи резултати, отколкото са постигнати досега. Например на нас ни е необходима моделна технология за производството на 1500 кг царевица от декар при поливни условия, на 5 т мляко от крава с оглед през близките години да вземем необходимите мерки и към края на петилетката тези технологии да бъдат масово внедрени. Поставяме си задача да включим научните звена непосредствено в разработката на планове, в проектирането, в обучението на кадрите.

Важен въпрос в усъвършенствуване системата на управлението на комплекса е да се отработят на по-високо ниво взаимоотношенията на министерството с окръзите в управляване на производствения процес.

Бих желал от тази трибуна да се обърна с молба към ръководствата на окръзите нашите разговори и усилия да се насочат преди всичко в посока на увеличаване производ-

ството и на неговата ефективност, а не по какъв начин да се облекчи даден окръг, така че в крайна сметка да се планират, а оттам и да се получат занижени показатели. Трябва открито да кажа, че такива разговори не са изключение и на този етап. Това особено се отнася до аграрно-промишлените комплекси, в много от които още прелом по внедряване на новия подход не е настъпил, и вчера правилно беше обърнато внимание в доклада специално за мястото и ролята на АПК в изпълнение на плана в селското стопанство.

Като говоря за подобряване управлението на комплекса, на нас ни е съвсем ясно, че сега главният проблем е както в министерството, така и във всички поделения, да се издигне на високо ниво организацията на производството и системата на контрола. В това отношение изключително поучителен е опитът ни от тази година по организацията за прибиране на реколтата, който разкри неподозирани възможности за високоефективно използване на хората и техниката. Поставили сме си задача подходът в организацията на лятната кампания да стане масова практика в организацията на всички производствени процеси в нашия комплекс. Тук се касае не до средства, а действително до нов подход.

Другарки и другари! На Ноемврийския пленум на Централния комитет на партията от 1973 г. и по други поводи др. Тодор Живков ни е обръщал внимание, че за да се развиват успешно селското стопанство в нашата страна и Националният аграрно-промишлен комплекс като цяло, трябва другите комплекси и ведомства да изпълняват акуратно задълженията си към него. Тази постановка на настоящия етап има изключително значение. Известно е, че проектопланът в частта за материалното обезпечаване — говоря за нашия комплекс — е обвързан с голямо напрежение и всяко неизпълнение ще се отрази крайно отрицателно върху производството.

Повдигам този въпрос, защото през шестата петилетка, а и тази година не се изпълняват планираните количества за редица материали. Такъв е случаят с обезпечаването на фосфорни торове, цимент, тръби за хидромелиоративното строителство и редица други основни материали и суровини. Тук без съмнение се получава мултипликационен ефект, но в обратна посока.

Убеден съм, че ще се вземат необходимите мерки както от страна на Държавния комитет за планиране, от Министерството на снабдяването и държавните резерви, така и от страна на комплексите и министерствата-производители, Националният аграрно-промишлен комплекс да получава рит-

мично планираните му материали и суровини, което е една от важните предпоставки за успешното изпълнение на ектоплана.

Ще гласувам за законопроектите за плана и бюджета със съзнанието, че досега е свършено, макар и с много усилия, по-лесното и че главното е разгръщане на огромна организаторска работа за практическо изпълнение на плана, което има решаващо значение за нашия комплекс като един от най-големите.

Оставям някои бележки на министерството, които моля да се имат предвид при окончателното оформяне на плана.
(Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Начо Папазов.

Начо Папазов: Другарки и другари народни представители! Позволявам си да взема думата на настоящата сесия, за да изразя своето отношение, както и на Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, към внесенния за обсъждане проект на плана за обществено-икономическото развитие на страната през седмата петилетка и на бюджета за 1977 г.

Поддържам напълно внесените законопроекти и изразявам съгласие с докладите на председателя на Министерския съвет и министъра на финансите.

Нашето Народно събрание, другарки и другари, е приело 6 петилетни плана и днес обсъжда план за седмата петилетка. Всяка наша петилетка е имала своите специфични особености и своя физиономия. И все пак случаят със седмата петилетка е по-особен. Касае се преди всичко за петилетка, която е ярко и последователно пронизана от изискването на партийната повеля за високо качество и ефективност. Касае се за петилетка, призвана да конкретизира във вид на план задачите, разработени от забележителния Юлски пленум. Касае се най-после за петилетка, която ще се изпълнява на основата на разработения от др. Тодор Живков нов подход за постигане на максимална ефективност в народното стопанство, във всички сфери на многообразния и динамично развиващ се наш социален организъм.

Седмата петилетка внася нещо много по-особено, бих казал, специфично и неповторимо и по проблемите на науката и техническия прогрес, в „житието“ и „битието“ на учениците, на научно-техническата интелигенция, на заетите в областта на науката и научната и развойната дейност.

Към подготовката на плана за наука и технически прогрес ние пристъпихме твърде отрано. Решаваща роля в това

отношение изиграха утвърдените от пленума на Централния комитет на партията през м. юли 1975 г. „Тезиси за развитието на науката и техническия прогрес“, в които е дадена партийната стратегия и тактика през предстоящия период. Може да се каже, че никога досега ние не сме пристъпвали към съставяне на план с толкова богати постановки и разработки, с такава яснота относно стратегическите насоки и структурата на научния фронт. Имам предвид не само конгресните решения и тези на Юлския пленум. Искам нарочно да подчертая значението на речта на др. Тодор Живков за науката и нейните задачи, която той произнесе пред пленума на Окръжния комитет на партията в гр. Бургас.

Кое е по-конкретно главното, което характеризира плана за наука и технически прогрес? Кое е новото?

Преди всичко главното и новото в плана е неговата целева ориентация към възлови, кардинални проблеми на нашето социално-икономическо и културно развитие. Ние можем да кажем, че с плана постигаме съществен напредък в решаване не на какви да е, а на основни, перспективни проблеми с голям ефект и отражение в цялото народно стопанство.

Стремежът беше, без да се подценяват специфичните проблеми на отделни предприятия или стопански организации, да се отиде към мащабни и комплексни научно-технически, технологически и конструкторски решения, които издигат равнището на цели отрасли, подотрасли и производства.

Във връзка с това бих искал да спомена за няколко основни направления в проектоплана за наука и технически прогрес.

Първото направление — това е целевата ориентация за решително намаляване на трудоемкостта и материалоемкостта на производството, за икономия на суровини и енергия — област, където трябва да се доближим до равнището на най-развитите страни. Както бе посочено на Юлския пленум, колкото и голямо да е значението на съревнованието и другите лостове в това отношение, не трябва да се забравя, че и тук решаваща е ролята на науката, на новите технологии. С оглед на това в плана се предвиждат решителни мерки за намаляване разходите на труд, суровини, материали и енергия чрез изменение на конструкции и въвеждане на нови технологии, както и усъвършенстване структурата на производството чрез намаляване относителния дял на продукцията, която е особено трудоемка и материалоемка. По-специално предвижда се около 43 на сто при снижаване на материални разходи да бъде за сметка на внедрени научно-технически постижения, което ще осигури изпълнението на Единната програма за ефективно използване на материал-

ните ресурси през седмата петилетка. От внедряване на научно-технически постижения следва да се реализира относителна икономия на работници от 52 хил. души. Средно за отрасловите министерства и ведомства към 60 на сто от снижението на себестойността трябва да се постигне чрез научно-техническия прогрес.

Второто направление — това е приносът на научно-техническия прогрес за подобряване качеството на продукцията, което е възлов проблем не само с икономическо, но и с политическо и идеологическо значение. В плана за наука се предвижда широко да се работи по поставената от Единнадесетия конгрес на партията задача, а именно да се дава комплексно решение на въпросите, при което грижата за качеството да започва още в научния институт при проектирането, конструирането, определянето на стандартите и да завършва с опаковката, транспортирането и съхраняването. Под ръководството на Държавния комитет за стандартизация и Комитета за наука, технически прогрес и висше образование сега се разработва национална целева програма за комплексно повишаване качеството на продукцията на базата на стандартизацията.

Позволете ми тук едно отклонение.

Когато говорим за лошо качество, вината трябва да търсим преди всичко у производителите, защото лошото качество е израз на нарушение на технологичната и трудовата дисциплина, а самото нарушаване на дисциплината говори за ниска производствена култура и безотговорност към производството, за лоша организация и недостатъчна взискателност.

Когато става дума обаче за равнището на изделията и технологиите, то тук трябва да се обърнем към звената, които научно обслужват производството, които му осигуряват необходимите разработки, конструкции и документации, които му осигуряват необходимата информация за световното равнище и го въоръжават с нови методи и разработки, за да се обновява постоянно продукцията, което е ключов показател за техническия прогрес.

А когато говорим за достигането на световното равнище, мисля, че трябва вече — и тази петилетка създава условия за това — нашата страна да бъде водеща и да диктува равнището на някои производства като електрокари, подемно-транспортни машини, специални методи за леене, някои компоненти на електронноизчислителната техника, хидравликата и автоматиката. Тук изключително голяма отговорност се пада на Българска академия на науките, на висшите учебни заведения и на съответните отрасли научни институти и организации за внедряване. Защото е доказано и не се нуждае от доказване известният факт, че производ-

ството, в което има внедрени оригинални решения, надхвърлящи средното и световното равнище, има най-ефективна реализация на международния пазар.

През петилетката можем да очакваме значителен напредък в тази област. Чрез внедряване на научно-техническите постижения се предвижда, както съобщи др. Станко Тодоров, относителният дял на производството на стокова продукция с оценка „К“ и „1“ да нарасне от 38 на 50 на сто.

Във връзка с качеството остро стои и проблемът за обновяването на изделията, което в определен смисъл е индикатор за нивото на едно или друго производство. С проектоплана се осигурява по-нататъшно усъвършенствуване структурата на промишлената продукция. Над 75—80 на сто от продукцията в машиностроенето и електрониката ще бъде обновена.

Третото направление — това е приносът на научно-техническия прогрес за намаляване вноса на дефицитна продукция, комплектни съоръжения и резервни части. Като се вземат предвид разработените по предложение на др. Тодор Живков и по решение на Юлския пленум комплексни програми в тази област, задачите пред научните ни организации и пред целия научно-технически фронт получават ново съдържание, стават по-сложни, изискват голямо целенасочено и мъдро, бих казал, натоварване на всички ешелони на науката от фундаменталните до приложните изследвания, от проекто-конструкторската работа до организирането на самото производство.

Четвъртото направление — това е приносът на научно-техническия прогрес в решаване на поставената от Единнадесетия партиен конгрес и Юлския пленум задача да се разработват и внедряват нови и принципно нови технологии за издигане равнището на цели отрасли и производства, за вънасяне на дълбоки структурни изменения в общественото производство и икономиката. Искам да посоча няколко примера.

В плана на седмата петилетка в областта на машиностроенето се предвижда да се работи по 17 проблема на национално равнище, от които 8 — по нови или усъвършенствувани технологии. По-важни от тях са: нови прогресивни принципи в леярското производство; нови методи и технологии в заваръчното производство; нови технологии за подобряване физико-механическите качества на машиностроителните детайли и инструменталната екипировка; внедряване на конструктивни пластмаси в машиностроенето; получаване на нови висококачествени чугуни, стомани и цветни сплави, внедряването на инструменти от свръхтвърди материали, на технологии и мерки против корозията и т. н. Тези задачи надхвърлят рамките на едно или друго произ-

водство или ведомство — по своя характер те имат национално значение и именно тук особено резултатно може и трябва да се подхожда по новому, да се осигурява мултиплицирането на ефекта от тях за цялото народно стопанство.

В проектоплана е отделено сериозно внимание на разкриването, ефективното използване на нови находища и комплексна преработка на суровините. В проекта са включени 24 проблема, от които се очаква изясняване на перспективите за търсене на нефт и газ и изучаване Предбалкана, Балканската структурна зона и екваторията на Черно море, създаване на нови ефективни технологии и техника за рудните находища „Челопеч“, „Пасарел“, „Елаците“ и т. н.

Характерна особеност на плана за наука и техника за седмата петилетка е, че от разработването на отделни изделия се преминава, както вече беше съобщено в доклада на др. Станко Тодоров, към внедряването на фамилия изделия, системи машини и комплексни технологични линии. С тяхното внедряване ще се подобрят технико-икономическите показатели на продукцията и производителността в някои подотрасли се увеличава неколkokратно.

Във връзка с това искам да подчертая, че в проектоплана се залагат изключително важни проблеми, свързани с автоматизацията на производството и управлението.

Тук бих искал да засегна и една друга изключително важна страна на проектоплана за наука и технически прогрес — става дума за мероприятията, предвидени в него, които водят до издигане качеството на научните разработки, на научноизследователската и развойната работа, до повишаване ефективността на науката като цяло.

За изпълнението на тази задача в проектоплана са постигнати редица подобрения в сравнение с шестата петилетка по няколко линии.

Първо, значителната концентрация на тематиката по възлови, кардинални проблеми, осигуряващи висок народностопански ефект.

Второ, поставяне проблемите на внедряването като първостепенна задача в областта на научно-техническия прогрес. Предвижда се броят на внедрените задачи да се увеличи 1,2 пъти в сравнение с внедрените задачи през шестата петилетка.

Трето, с проектоплана се дава по-сполучливо решение на един от възловите проблеми на съвременната научна политика, а именно да се осигурява изпреварващо развитие на науката по отношение на практиката, на производството. Наистина възможностите ни в това отношение са големи, особено, пак повтарям, като се имат предвид възможностите на Българската академия на науките, на висшите учебни

заведения, които разполагат със значителен потенциал да извършват по-мощни фундаментални изследвания с далечен прицел.

Четвърто, предвижда се решаването на около 70% от научно-техническите проблеми да се осъществява с използване на прогресивен световен опит под формата на съвместни разработки, консултации, специализации, покупка на лицензи и др. Основните проблеми на национално равнище ще се разработват на базата на все по-широка интеграция в областта на научно-техническото сътрудничество, специализация и коопериране на производството в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ. Ще ми се тук, другари и другарки, да подчертая, че точното, качествено и срочно изпълнение на нашите задължения по линия на научно-техническото сътрудничество представлява важен фактор за ускоряване на научно-техническия прогрес в страната, защото научно-техническият обмен и научно-техническото сътрудничество са най-евтината инвестиция и тази инвестиция трябва все по-широко да бъде използвана, особено по линия на сътрудничеството ни със Съветския съюз, с другите братски социалистически страни и връзки с развитите капиталистически държави.

Пето, с проектоплана се предвижда нарастване на икономическата ефективност и социална значимост на научно-изследователската и развойната дейност.

Повишаването на ефективността на научноизследователската и развойната дейност през седмата петилетка намира израз и в нарастването на националния доход. Предвижда се през 1980 г. около 55% от прираста на произведения национален доход да се получи от внедряване на научно-технически постижения срещу 35—38% за шестата петилетка.

Седмата петилетка ще бъде и нов етап в развитието на висшето образование, на цялата система за квалификация и преподавателска подготовка на специалистите.

Казвам нов етап, защото ще се проведат мерки за завършване реформата на висшето образование така, че главното в цялата негова система да бъде качеството на обучението и възпитанието, органичното свързване на учебния процес с производството; внасяне на такава диференциация при формирането на специалистите, за да бъдат те максимално годни за материалната и духовната сфера, за която се подготвят.

Съвременната научно-техническа революция и изискванията на развитото социалистическо общество налагат висшето образование бързо да се адаптира към нуждите, да не плаща данък на количествения растеж, да издига изискванията за фундаментална подготовка на бъдещия висш спе-

циалист, пред който ще възникват все по-сложни и отговорни задачи.

Няма сфера, в която въпросът за качеството да има толкова голямо, бих казал, фатално значение, каквото е образованието. Тук качествените резултати не се състоят само във високия успех на обучаващите или в процент на редовните студенти и ученици. Тук качествената подготовка е оня неизчерпаем заряд, който ще дава своето огромно отражение в икономиката и културата, ще спомага за тяхното ускорено и ефективно развитие. Затова в проектоплана се предвижда постепенно намаляване броя на приемането във висшите учебни заведения, като в края на петилетката общият брой на студентите ще достигне 98 — 100 хиляди души срещу 110 000, колкото е сега. Нека се знае, че в резултат на бурното развитие на висшето образование в около 36 специалности ние вече имаме пълна задоволителност на нуждите от висши кадри.

Голяма и отговорна е задачата да се осигури равномерно разпределение на висшите кадри. Да се задоволят нуждите от тях в много райони, където не достигат, за сметка на едно по-смело разместване от големите градове и столицата, а също така чрез целево, насочено приемане на студентите.

Средствата за изграждане на материалната база на висшето образование, за изграждане общежития и подобряване социално-битовите условия на студентската младеж и преподавателите се увеличават с 40 на сто в сравнение с шестата петилетка. Главното тук е своевременно и качествено да ги усвоим. Задържа се ръстът на числения състав на кадрите, заети в научноизследователската и развойната дейност. Това изискване обаче ни задължава:

- 1) да работим за подобряване качествения състав на тези кадри чрез една стройна система от атестиране и обективна оценка на тяхната работа, възможности и целесъобразно разместване;

- 2) да се увеличава фондовъоръжеността на научните институти и организации, да се интензифицира тяхната дейност. А фондовъоръжеността им, както се казва в решението на конгреса на партията, да се изравни и изпреварва съответните отрасли. Трябва да се каже, че в това отношение са създадени възможности с предвидените в плана средства и инвестициите.

Другарки и другари! Няма никакво съмнение, че проектопланът, който обсъждаме, ще бъде научно обоснована практическа платформа за завоюване на нови върхове в нашата икономика и култура.

Основният проблем, който стои сега, е в духа на Юлския пленум да поставим на основа на неговите изисквания

организацията, планирането и управлението на научно-техническия прогрес, да приведем цялата работа на научния фронт и на фронта на образованието върху принципите на новия подход. Заедно с министерствата Комитетът за наука, технически прогрес и висше образование трябва да завърши тази задача паралелно с утвърждаване генерални схеми за концентрация и специализация в производството.

Голяма роля за подобряване планирането и ръководството на науката и научния фронт ще изиграе идеята за засилване в новия механизъм ролята и въздействието на плана за постигане високо техническо равнище на производството и за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, като с плановите на всички равнища се осигурява органическо свързване на инвестиционната с научно-техническата политика, чрез насочване на инвестициите към ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес на основата на мултипликационния подход.

Новият подход, който по същество се опира на научно-техническите постижения, отваря вратите към големите възможности на плановата социалистическа икономика. Той събаря ведомствените бариери и ограничените виждания, създава икономически и научно-технически предпоставки за пай-икономичното и ефективно използване на мощностите и инвестициите, на всяка нова технология и изделие.

Като си даваме сметка за ролята и отговорността на Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, ние смятаме, че през тази петилетка също така много се увеличават ролята и отговорността и на ръководствата на министерствата и стопанските организации за изпълнението на плана за науката и техническия прогрес. Защото отговорността на всеки ръководител за неговото стопанско звено изисква да се развива на първо място научно-техническият прогрес, а осъществяването на такъв прогрес е отговорност не само за днешния, но и за утрешния ден.

Позволете ми, другарки и другари народни представители, още веднъж да изразя безрезервната си подкрепа на проектоплана и да изкажа увереност, че ще се поздравим с блестящо изпълнение на неговите предназначения. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата за изказване народният представител Димитър Карамуков.

Димитър Карамуков: Другарки и другари народни представители! На настоящата сесия на Народното събрание обсъждаме един изключително важни документи — проекта за единния план за общественно-икономическото развитие на

страната през годините на седмата петилетка и бюджета за 1977 г.

Единодушна е констатацията, че те са напълно съобразени с предназначенията на партийната програма за изграждането на зрялото социалистическо общество у нас, с решенията на Единадесетия конгрес и утвърдените от него основни насоки за общественоекономическото развитие на страната ни през периода 1976 — 1980 г. и са напълно в духа на преломния по своята същност и значение Юлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Наистина нашето настъпателно и възходящо развитие сега се измерва не с дни, а с часове, но перспективите на този неспирен възход се маркират с нашите социалистически петилетки. В тях е въплътен ентузиазмът и творческата енергия на народа ни. В тях е въплътена мъдростта и далновидността на Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет, който особено през годините на априлското двадесетилетие, под ръководството на другаря Тодор Живков създаде необходимите предпоставки за триумфалното шествие на социализма във всички сфери на нашия живот.

Ето защо и проектите, които ние днес обсъждаме, са нов ярък израз на умението на партията задълбочено и принципно да анализира и обобщава натрупания богат опит, точно и вярно да формулира основните задачи, които народът ни трябва да реши в периода до 1980 г.

Голямо достойнство на проектоплана е, че благодарение на приложения за първи път нов творчески подход се даде възможност на трудещите се от цялата страна още в етапа на обсъждането на тезисите на Единадесетия конгрес да вземат най-активно участие в изработването на основните насоки на нашето по-нататъшно развитие. На широка основа е използван програмно-целевият и комплексен подход и приложението на мултипликационния метод с изискването ресурсите на страната да се насочват преди всичко според ефективността, а капиталните вложения да се концентрират главно за модернизация, реконструкция и разширение на основните производствени фондове и тяхното най-пълно използване, като се дава преднина на приложението на най-новите постижения на науката и техническия прогрес. В предложения проектоплан е проведена линията за сериозно намаляване на материалните разходи в производствената сфера, за най-рационално използване на трудовите ресурси и за практическото осъществяване на предвиденото намаление на административно-управленческия апарат. На тази солидна, научно обоснована база проектопланът осигурява бързи темпове на развитие на отраслите от материалната

сфера и нарастване на националния доход, темпове, с които нашата страна отново се нарежда на едно от първите места в света и се гарантира реализирането на стратегическия лозунг на Единадесетия конгрес на партията „Ефективност и качество, качество и ефективност“. Същевременно той създава реални условия за успешното изпълнение на социалната програма на партията, за последователно реализиране на целите и задачите, поставени от Декемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия за повишаване жизненото равнище на народа. Чувствително ще нараснат номиналната работна заплата и обществените фондове за потребление. Със загриженост и мащабност се решават проблемите на жилищното строителство и за отглеждането и възпитанието на подрастващото поколение. Нови мерки се чертаят за по-нататъшното развитие на здравното обслужване на населението. Със задоволство трябва да отбележим, че у нас те търсят пътища за поддържане на разумно взаимоотношение между природата и човека. В проектите се предвиждат значителни средства за опазването и възстановяването на природната среда. От всичко това се вижда, че проектопланът е една реална програма за нашето по-нататъшно динамично развитие, програма, напълно съобразена с порасналата икономическа мощ на страната, с големите предимства, които ни предоставя социалистическият строй у нас. Гаранция за осъществяването на тази величествена програма е всестраниното сближение на нашата страна с големия приятел на България — великия Съветски съюз, и разширяването на нашите интеграционни връзки с другите братски социалистически страни.

Другарки и другари народни представители! Трудещите се от Пловдивски окръг, верни на своите революционни традиции, отдават всичките си сили и умение за успешното изпълнение на задачите, които партията и правителството поставят. Както е известно, шестият петгодишен план бе успешно изпълнен. С това ние направихме и първата голяма крачка за изпълнението на програмата на Българската комунистическа партия, утвърдена от нейния Десети конгрес, за изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество. Особено големи бяха нашите завоевания в областта на селското стопанство. Всъщност през годините на шестата петилетка станаха крупни структурни и социални изменения в българското село. Създаването, укрепването и развитието на аграрно-промишлените комплекси, концентрацията, специализацията и внедряването на най-новите промишлени технологии повишиха културата на нашето земеделие и утвърждаваха новия социалистически начин на живот в българското село. Животът из-

цяло потвърди, че това е единствено правилният път за решаването на толкова сложния аграрен проблем и за осъществяването на историческата задача за сближаването на селото и града. Тази политика на Българската комунистическа партия има безрезервната подкрепа и одобрение на трудещите се селяни, които отдават всичките си сили и ентусиазъм за нейното по-нататъшно осъществяване.

Сега, вдъхновени от решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, под непосредственото ръководство на Окръжния комитет на Българската комунистическа партия, комунистите, сдружените земеделци и всички трудещи се от окръга работят за успешното изпълнение на плана за настоящата 1976 г. Резултатите от изпълнението за деветте месеца дават основание да заявим, че той ще бъде изпълнен от всички отрасли на народното стопанство. Изхождайки от главната стратегическа задача на петилетката за непрекъснатото повишаване качеството на продукцията, работническата класа пое обещание и работи още тази година относителният дял на изделията с оценка „К“ и „1“ да достигне 50 на сто.

Успешно се изпълнява и планът в селското стопанство. Досега окръгът преизпълни значително плана за износа на ранните картофи, домати, пипера, гроздето, ябълките и сините сливи. В настоящия момент усилията на селскостопанските труженици са насочени за окончателното прибиране на богатата реколта и завършване на есенната сеитба. Същевременно трябва да отбележим, че ние търсим резерви и бележим мерки за изпълнението на някои качествени показатели, по които досега имаме неизпълнение, в духа на указанията, дадени от другаря Тодор Живков на съвместното заседание на Секретариата на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет.

Другарки и другари народни представители! Териториалният план на Пловдивски окръг за седмата петилетка отразява изискванията и възможностите за развитието на икономиката и ще създаде благоприятни условия за още по-голям подем при решаването на проблемите за подобряване на жизненото равнище и комплексното обществено обслужване на трудещите се от окръга.

Обемът на промишлената продукция се предвижда да нарасне с около 57 на сто в сравнение с достигнатото през 1975 г. Особено голямо развитие ще получат машиностроенето, химията и производството на строителни материали.

Обемът на селскостопанското производство ще се увеличи (по съпоставими цени) с около 21 на сто. Предвижда се чувствително увеличение на средните добиви, особено на

поливните площи. Голямо внимание се отделя за увеличаване продукцията от животновъдството, което ще изисква създаването на стабилна фуражна база и осигуряване пълноценно хранене на животните. Успоредно с това значително нараства производството на зеленчуци и плодове.

Наред с производствените отрасли особено внимание е отделено за изграждане на материалната база и на другите отрасли от обслужващата сфера. Само за развитието на комуналното стопанство и жилищното строителство средствата ще възлязат на около 312 млн. лв. С тези капитални вложения ще бъдат изградени 34 400 апартамента срещу 17 800, построени през шестата петилетка. Това вече само по себе си определя седмата петилетка като една от върховите петилетки за решаването на жилищния проблем в Пловдивски окръг. Освен това през петилетката се предвижда строителство на редица културни, просветни, здравни, младежки и други обекти. Ще бъдат построени 42 детски заведения с общо 5910 места. Предоставят се близо 10 млн. лв. за опазване на природната среда, с които ще започне изграждането на голяма пречиствателна станция в град Пловдив.

Всичко това очертава седмата петилетка като нов етап от развитието на Пловдивски окръг и е напълно в духа на приетото постановление от Централния комитет на партията и Министерския съвет за ускорено архитектурно-градоустройствено, културно и икономическо развитие на град Пловдив през седмата петилетка и до 1990 г., за което ние изказваме нашата най-сърдечна благодарност на Централния комитет на партията и лично на др. Тодор Живков за големите грижи и внимание, които те отделят за развитието на Пловдив и Пловдивски окръг. Заедно с това искам да отбележа, че останаха редица нерешени проблеми и въпроси, третирани в постановлението за седмата петилетка. Ето защо ние се обръщаме с молба към съответните министерства и ведомства, имащи задължения по това постановление, да търсят и намерят възможности за тяхното решаване, така както трудещите се от град Пловдив и окръга са акуратни по изпълнение на задачите, които партията и правителството поставят пред тях за решаване. Особено важен въпрос за нас е да се ускори изграждането на материално-техническата база на строителните организации, която следва да се развива с темпове, изпреварващи бързорастящия обем на строително-монтажните работи. Ние считаме, че с плана за седмата петилетка следва да се предвиди строителството на нов завод за едри панели в град Пловдив и се ускори реконструкцията, модернизацията и разширението на съществуващия завод. Иначе трудно ще се усвоят предвидените през петилетката капитални вложения и не ще

бъдат предоставени на трудещите се предвидените по плана жилища.

Крайно време е да се решат и проблемите на входно-изходните артерии и вътрешните комуникации на град Пловдив. На всички е известно, че той е важен стопански център, разположен на централни международни пътища. Поради липса на обходни артерии целият транзитен поток на транспортни средства минава през града. Освен това градските комуникации не отговарят на нарасналия вътрешен транспорт.

Отдавна е назрял и въпросът за изграждането на закрита спортна зала в град Пловдив, която ще се използва за масови обществено-политически, културни, спортни и други общоградски, окръжни и национални мероприятия. Ние молим този обект да бъде записан в плана за седмата петилетка.

В заключение, изразявайки увереност, че тези предназначения с плана и бюджета ще бъдат претворени в дела, разрешете ми, другарки и другари народни представители, да ви уверя, че комунистите, сдружените земеделци и всички трудещи се от окръга, единни и сплотени около априлската линия на Централния комитет на Българската комунистическа партия, и занапред ще бъдат в челните редици за изпълнение на големите задачи, произтичащи от решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия и от плана, който ще приеме Народното събрание за седмата петилетка и бюджета за 1977 г.

Изразявам своята пълна подкрепа на предлаганите законопроекти и ще гласувам за тяхното приемане. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Давам думата за изказване на др. Ангел Бобоков.

Ангел Бобоков: Уважаеми другарки и другари народни представители! С голямо внимание и вълнение изслушах докладите по проектоплана за обществено-икономическото развитие и проектобюджета на Народна република България за седмата петилетка и за 1977 г.

На нашето внимание е предоставен за обсъждане един дълбоко научно обоснован оптимален план. Той изцяло отговаря на основния девиз, издигнат от Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия — качество и ефективност, ефективност и качество, на постановките на Юлския пленум на Централния комитет за ленинските принципи на стопанисване, ориентиран е към изпълнение на главната со-

циално-икономическа задача, която има за основна цел по-пълното задоволяване на материалните и културните потребности на трудещите се. Планът е побрал в себе си огромните възможности на изградената мощна материално-техническа база, на новия мултипликационен подход при концентрацията и специализацията на производството, ярка проява на новаторския размах на първия секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия др. Тодор Живков, огромните възможности, криещи се във все по-пълното сближение и интеграция с братския съветски народ и с другите социалистически страни, в съзвучие е с творческите сили и възможности на нашия славен народ.

Ние се радваме, че по темпове, заложи с плана, родената ни и за в бъдеще ще върви в челните редици на напредналите страни в света.

По предварителни данни ярко изражение в проектоплана намира и общественно-икономическото развитие на Русенски окръг. Ефективното развитие на икономиката е главна негова черта. Обществената производителност на труда трябва да нарасне около 2 пъти.

Предвижда се нарастване обема на общата промишлена продукция със 74 на сто, на селскостопанската продукция — с 35 на сто, на приходите от транспорта с 60 на сто и обема на стокооборота — с 48 на сто, чистата продукция за окръга като цяло нараства с 97 на сто, а балансовата печалба с близо 90 на сто.

Промислеността ще продължи да се развива като водещ отрасъл в окръжната икономика. Съществени изменения ще настъпят в нейната структура. Още по-силно ще се развие машиностроенето, ще се положи началото на тежкото машиностроене с изграждането на новия българо-румънски завод. Ще се очертаят още по-мощно стратегическите направления — корабостроене, електроника, селскостопанско машиностроене и редукторостроене, пластмасопрееработващата и малотонажната химия. Ще се развият като модерни предприятия на леката и хранително-вкусовата промисленост.

Високи темпове ще отбележи селскостопанското производство, особено главното му направление — зърнопроизводство и животновъдство.

Производството на месо ще нарасне с над 60 на сто, на млякото също. Това е свързано с 34 на сто увеличение на кравите и близо 2 пъти — на свинете.

Растениевъдството ще се подчини още по-силно на потребностите на животновъдството. Производството на зърно ще се увеличи над 70 на сто.

Ние вече приключваме изпълнението на задачата за първата година на седмата петилетка. Опитът и резултатите от изминалите месеци говорят за реалността на плана. Нашият

анализ и оценка показват, че планът в промишлеността ще бъде изпълнен по основните му натурални и качествени показатели въпреки трудностите, свързани с материално-техническото снабдяване, особено в химическата промишленост. В селското стопанство планът също ще бъде изпълнен. За сметка на някои загуби поради климатични условия ние преизпълнихме плана за пшеницата и ечемика с над 30 хил. т, очакваме около 40 хил. т над плана царевица и преизпълнение на производството на соята и захарното цвекло.

Тласъкът, който даде Юлският пленум на Централния комитет на партията, последните решения на Секретариата на Централния комитет и конкретните практически указания на първия секретар на Централния комитет др. Тодор Живков за преустройството на стила, мисленето и подхода в работата е основна предпоставка за изпълнение на плана за тази година, за следващата и за цялата петилетка. Първа наша задача е да формираме творчески плана, а след това да приложим всички лостове и механизми на новия подход за неговото изпълнение. И при формиране на плана за петилетката по години, и за реализацията му ние ще се ръководим от разработения проект за териториална концентрация и специализация на промишлеността, транспорта и строителството с приложение на мултипликационния подход, на основата на който е разработена и програмата за модернизация и реконструкция на основните производствени фондове и на обслужващите производството дейности в Русенски окръг. Следвайки специфичните страни на мултипликационния подход в териториален разрез, ние получихме ефективни решения за развитие на основните производствени дейности, които се явиха като допълнение на отрасловите разработки на основата на мултипликационния подход в машиностроенето, електрониката, транспорта и строителството. Дойдохме до решение за създаване в голяма степен на единно инструментално стопанство, на единно ремонтно стопанство на електрически двигатели и др., до ускоряване концентрацията на транспорта в промишлеността и селското стопанство в държавния транспортен комплекс около 90 на сто, което се предвижда да стане още в периода 1977 — 1978 г., до единна база на пласментно-снабдителната дейност и други решения, които разкриват възможностите за получаване на по-висока ефективност още през тази петилетка, а в по-големи размери след 1980 г. Ние сме доволни, че този проект, съставен с помощта на Съвета за управление при Държавния съвет, бе подкрепен от Държавния комитет за планиране, от министерствата, за което изказваме нашата благодарност.

Ние си даваме добра сметка, че изпълнението на производствената програма за различните отрасли изключително

зависи от спазването на пусковите срокове на обектите, в които се извършва модернизация, реконструкция и разширение. Висока е отговорността на нашето ръководство, на строителите и трудещите се в окръга за изграждането на българо-румънския завод за тежко машиностроене. За целта се готви специален пленум на ОК на БКП. Мерките, които взехме след последното заседание на Секретариата и Министерския съвет, дават своите резултати, преодолява се бариерата за дву- и трисменна работа на обектите. Строителите преминаха на денонощна работа на 10 пускови обекта. Този подход ние ще приложим на широк фронт през 1977 г. и следващите години на петилетката. Съдбата на всички показатели на плана в най-голяма степен зависи от натоварване на оборудването. Мерките, които вземаме, се свеждат до утвърждаване и разширяване на найденкировската инициатива — увеличаване сменността в духа на указанията на Секретариата на Централния комитет, включване на съкратените от управленческия апарат и други източници. Конкретни мерки взехме по укрепване на дисциплината — ограничаване текучеството и самоотлъчките, да сведем до минимум престойте, да подобрим технологическата дисциплина.

За изпълнение задачата по икономията на суровини и материали слагаме ударението за корекция на разходните норми и приемане програма от мероприятия, в съответствие с Програмата на Политбюро и правителството. Разработихме програма за подобряване на качеството, като се стремим за 55 на сто от стоковата продукция оценка „К“ и „І“. В основата стои лвовската система.

Решаването на тези сложни въпроси ние ще осъществим при пълната мобилизация на научния и кадровия потенциал на територията на окръга. Този въпрос ще бъде обсъден на пленума на окръжния комитет на партията през м. декември.

В селското стопанство ние виждаме големи резерви в използването на наличната техника и новата, която ще се получи през петилетката, химизацията, сортовете (особено с новите функции на института в Образцов чифлик), поливните площи. Но има някои тесни места, които намаляват ефекта от влаганите огромни разходи. Имам предвид неосигуреността на преживните животни със силаж за следващите години, като изключвам тази година. Съвсем малко са площите, които се заделят за първа култура фуражна царевича. Ние не сме за разхищение на площи. Трябва да увеличаваме добивите от единица земя. Но да се дава ръст на кравите с 34%, а силажната царевича да се задържа на едно място — на 18—20 хил. дка, и при това, когато преминаваме на малоконцентратно хранене, което е ефективно,

но и сложно дело и се основава на достатъчно, и то преди всичко качествен силаж, изобщо на висококачествени компоненти в дажбата, считаме, че е крайно недостатъчно и че ще се отчете като грешка още следващата година. Но тя ще може да струва и намаление или задържане на млеконадоя. И аз предлагам да се преразгледа въпросът и за тези окръзи, които са в нашето състояние (в 6—7 окръзи е добре решен този въпрос), да се намери положително решение.

Другият въпрос е за техниката в селското стопанство. Резерви има и в двусменното и трисменното използване. Тази година показва, че и царевичата, и цвеклото могат да се прибират денонощно и тази бариера е преодоляна. Но има някои възлови машини, които не достигат или трябва да се подменят, но по стария подход не могат да се осигуряват. Ние се възхищаваме от подхода, с който се решава още през 1977 г. въпросът за силажирането с производството на силажокомбайн КСС—100 под ръководството на др. Джамбов. Ние така си решихме въпроса с поливането на царевичата, като произведохме извънпланово в завода „Г. Димитров“ 400 броя от високопроизводителната дъждовална инсталация ИДЛ—50. Така стана с тилтъра за отглеждане домати за преработка. На тази същата основа може да се реши въпросът за прибирането на цвеклото — има по-хубаво решение от това, което сега ние прилагаме, както и въпросът за прибиране сламата и сеното с високообемното ремарке-преса. Тази година по този начин в аграрно-промишления комплекс в Сливо поле се прибра навреме и качествено голяма част от сламата и сеното. Така стои въпросът и с подмянето на сегашната сеялка за окопни култури със съвременна широкозахватна и прецизна сеялка. В голяма степен тези решения зависят от това да се възложи на определени заводи да ги произведат, както стана с КСС—100. Конструктивните и техническите решения за тези машини по мнение на специалистите не са по-сложни от тези на силажокомбайна КСС—100. И ние, русенските машиностроители, сме готови да участвуваме с определен дял за решаване на тези изключително важни въпроси, както стана и през тази година.

Последно съображение искам да изкажа по разпределение на лимита по години за жилищно строителство. Получава се така, че в 1980 г. трябва да се усвоят 2 пъти повече жилища в сравнение с 1977 г. и при почти едни и същи мощности, когато в първите години могат да се поемат повече лимити. Ако така остане, означава да обречем в голяма степен отсега на неизпълнение програмата за жилищното строителство в Русе специално. Нужно е едно малко разместване, за да се гарантира изпълнението на задачата.

Другарки и другари! Ние не си представяме, че изпълнението на плана ще мине без трудности. Но русенските трудещи се, работническата класа и селяните-кооператори, народната интелигенция добре знаят, че в плана са заключени всички материални и духовни богатства на нашия народ, че в неговото изпълнение е изворът за повишаване жизненото равнище, че нашите петилетки са онези революционни стъпала, които ни водят към изпълнение на основната цел на нашата партия — всестранино задоволяване потребностите на хората — всичко в името на човека, всичко за благо на човека.

И сега при нас се води съревнование под девиза „Девет ударни десетдневки“. Силите са насочени към изпълнение на качествените показатели на плана, прибирането на реколтата, завършване и предаване на пусковите обекти.

Искам да уверя Централния комитет на Българската комунистическа партия и Народното събрание, че както досега, така и през годините на седмата петилетка комунистите, сдружените земеделци, комсомолците и отечественофронтовците, русенската работническа класа и селяните-кооператори са единни и сплотени около Централния комитет на Българската комунистическа партия, ще спечелят нови битки и победи, ще изпълнят достойно и с чест своя революционен, патриотичен и интернационален дълг.

Предложените законопроекти за обществено-икономическото развитие и за бюджета на Народна република България одобрявам и ще гласувам за тяхното приемане. (*Ръкопляскания*)

Председателствуващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Анка Петрова.

Анка Петрова: Другарки и другари народни представители! Предложеният проектоплан за обществено-икономическото развитие през 1977 г. и седмата петилетка създава условия за още по-бърз подем на Народна република България по пътя към изграждане на зрялото социалистическо общество.

Наред с бързия растеж на производството планът за седмата петилетка решава много социални проблеми. Това е гаранция, че Декемврийската програма се изпълнява.

Ние сме убедени, че проектопланът, който днес Народното събрание обсъжда, реално разкрива възможностите на националната икономика.

На основата на постигнатото през шестата петилетка за следващите няколко години са заложени темпове, които напълно отговарят на големите задачи, поставени от Единадесетия конгрес на партията.

Проектопланът на Варненски окръг за седмата петилетка отговаря напълно на мястото, което той заема в общото развитие на страната и на големите национални задачи, които се решават в нашия край. С бързи темпове продължава строителството на големите национални обекти. Предвиденото в плана и бюджета ще създава условия за още по-висока ефективност на производството, да се подобри решително качеството на продукцията и да се решат някои особено важни социални проблеми.

В нашия окръг през петилетката промишлената продукция ще нарасне с 87 на сто — близо 30 на сто повече от средното за страната. Приходите от транспорта ще нараснат 64 на сто. Само в промишлеността печалбата ще се увеличи повече от три пъти.

С предвидените капитални вложения за социалната сфера в сравнение с шестата петилетка ще бъдат построени 45 на сто повече жилища. Местата в детските градини и яслите ще се увеличат със 70 на сто и в тях ще бъдат обхванати 100 процента от децата на възраст от 3 до 7 години и 18 на сто от децата от 1 до 3 години.

През седмата петилетка се поставя началото на централно топлоснабдяване на Варна, като ще се топлофицират 10 000 апартамента.

Значителни капитални вложения са заделени за благоустрояване на селищата и за изграждане на пътна мрежа.

Трудещите се от Варненски окръг дълбоко осъзнават, че програмата за седмата петилетка е изключително напрегната. Ние си даваме сметка и за трудностите, които ще срещнем при нейното изпълнение. Затова още през първата година под ръководството на Окръжния комитет на Българската комунистическа партия трудовите колективи и обществените организации разгърнаха масово социалистическо съревнование.

В борбата за по-висока ефективност и качество участвуват близо 200 000 души. Внедряват се нови почини на работа.

Близките ни, съседски връзки с Одеска област дават възможност на всеки трудов колектив в окръга да усвоява най-новите методи на работа и широко да прилага съветският опит.

Другарки и другари! Искам да споделя някои трудности, които ние, работниците от Варненски окръг, срещаме при изпълнението на плана. Борба за тяхното преодоляване се води от години. Някои от тях могат да се решат с усилията на обикновените работници и бъдете уверени, че ние ще изпълним своя дълг. Но много неща зависят от министерствата, стопанските обединения, народните съвети.

На първо място, при съставянето на плана на някои заводи има несъгласуваност. Не винаги се отчитат действителните възможности на машините, дава се план за още невлезли в действие или пък с недоказан капацитет мощности. Това създава много грижи на ръководствата и трудности за работниците. Слабости се допускат в материално-техническото снабдяване и кооперираните доставки. Ако успеем да се преборим с този тежък недъг, ще се отървем от престоите в началото на месеците и щурмуването в края. Значително ще се подобри качеството и заплащането на труда, ще се премахне нервната обстановка в много предприятия.

Трудовите колективи съзнателно и упорито се борят за високо качество на продукцията. Работническата класа отговаря на партийния призив. Обаче следва да се изменят някои неща от начина на оценяването на техническото ниво на продукцията. Не може да се произвежда висококачествена продукция от нискокачествени суровини и полуфабрикати. Например предприятието, където работя — текстилният комбинат „Първи май“, плаща санкции за продукция с оценка „2“, но дефектите са допуснати в други предприятия. При нас продукцията получава само завършен вид, очевидно е, че става дума за една несправедливост, която трябва да се премахне от съответните компетентни органи.

И през тази петилетка един от трудните проблеми ще бъде задоволяването на предприятията с необходимите работници.

Аз ще се спра на един от факторите за привличане на нови работници — създаването на условия за най-пълна изява на младите и на новопостъпилите работници и специалисти. В много случаи на тях не се обръща достатъчно внимание, не се проявяват грижи за приобщаването им към колектива, гледа се с пренебрежение и всичко това в крайна сметка става причина за разочарования и ненужно текучество.

От собствен опит зная, че здравият климат в отделните колективи — бригада, смяна или цех, винаги сплотява хората, прави ги по-близки, повишава отговорността им по изпълнение на всички задачи. Създаването на такъв климат в колективите трябва да се съчетава с подобряване условията за труд и живот.

Искам да използвам възможността да поставя един наболял въпрос. Нашият текстилен комбинат има прекрасен колектив. Тук са израснали най-много героини на труда. Но комбинатът ни сега в някои участъци е на последно място по модернизация на производството. Ето защо ни е трудно да привлечем на работа млади, образовани и талантиливи работници, които да продължат славните традиции на комбината.

Другарки и другари! Въпросите, които поставям, вълнуват не само мен, но и трудовите колективи от окръга. Нашето внимание трябва да се насочи към тяхното решаване за успешно изпълнение на задачите, които се поставят с плана за седмата петилетка.

От името на трудещите се от Варненски окръг уверявам народните представители, че ще работим с всички сили за изпълнение на седмия петгодишен план, за претворяване в дела решенията на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Одобрявам внесения проектоплан и ще гласувам за неговото приемане. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Иван Панев.

Иван Панев: Другарки и другари народни представители! Планът за седмата петилетка отразява същността на нашата икономическа политика и социална стратегия. Широко обсъдени от партията и народа, обогатени от колективната мисъл на най-високия партиен форум, те са възплъщение на нашите цели и задачи през следващото петилетие.

По пътя на априлската генерална линия сега ние вървим по-уверено и мащабно, с онова юлско ускорение, което определи, че ръководно начало в управлението на социално-икономическите процеси трябва да бъдат ленинските принципи на стопанисване, тяхното прилагане във всички сфери на народното стопанство.

Трудещите се от София, както всички трудови хора от страната, с ентузиазъм и вдъхновение посрещнаха историческите решения на Единадесетия конгрес, на Юлския пленум.

С особено чувство на вътрешна удовлетвореност те приемат обстоятелството, че в основните свои документи, определящи задачите на партията и народа, Единадесетият конгрес подчертава първостепенната позиция на нашия столичен град.

В плана за седмата петилетка те виждат по-нататъшна конкретизация на програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество и горещо поддържат икономическата стратегия за всестранна интензификация на столичната икономика, за качествени изменения във всички сфери на нейния живот.

Високите стабилни темпове, предвидени във всички отрасли на градското стопанство, определят нова качествена характеристика на социално-икономическото развитие на столицата. Достигнатото ниво в развитието на национална-

та икономика дава възможност да се решават едновременно и в широк мащаб както въпросите на общественото производство, така и въпросите на социалното развитие, на архитектурно-градоустройственото изграждане. По този начин седмата петилетка ще се изяви като важен етап в изграждането на София.

Общият обем на промишленото производство в София през седмата петилетка ще нарасне с 59,5%, а производителността на труда с 57,6%.

Сериозен ръст е предвиден за качествените показатели. Печалбата от дейността на всички предприятия и организации ще се удвои, а чистата продукция се планира да нарасне с 61,7%. Предимствено ще се развива машиностроенето, приборостроенето, производството на електронноизчислителната техника. Предвидено е непрекъснато да се подобрява качеството на продукцията, да се снижават себестойността и материалните разходи, да се издига ефективността на общественото производство.

Основа за осъществяването на предвидените в петилетния план икономически ръстове е постоянното усъвършенствуване и развитие на производителните сили на градското стопанство. Модернизацията и реконструкцията за нас са постоянен метод, процес на системно обновяване и качествено усъвършенствуване на елементите на производството с цел да се приложат прогресивни и ефективни технологии, на практика да се осигури пълноценно използване на най-новите постижения на науката. Затова под ръководството на градската партийна организация са разработени и се изпълняват дългосрочни програми за модернизация и усъвършенствуване на производствените звена, за използване на научния потенциал, за осъществяване на икономии на суровини, материали, електроенергия и по този начин да се мобилизират всички резерви и се осигури изпълнението на петилетния план по всички показатели.

Сериозно внимание сега ние отделяме и на ръководството на социално-икономическите процеси. Плановете за обществено-икономическото развитие на София са неотделима съставна част на плановете за обществено-икономическо развитие на страната. Едновременно с това те имат своя вътрешна социално-икономическа характеристика и следователно са не само количествен образ на измененията, а съдържат и определени специфични цели и задачи, които произтичат от особеностите на най-големия териториален комплекс на страната. Ето защо плановете на всички ведомства трябва да бъдат съобразени с тази специфичност, за да се разширява действието на икономическите закони на социализма и най-добре да се използват материалните и трудовите ресурси на града.

Сега на основата на опита на братска Москва ние съставяме комплексен план за развитието на града за 1960—1990 г. Той има за задача обстойно да разработи взаимната връзка за комплексното развитие на всички отрасли — производството, сферата на обслужване, трудовите ресурси, регулирането числеността на населението; да даде оптимални решения за най-пълно използване на икономическия и научния потенциал на столицата.

Едновременно с това ние разработваме проблемите на териториалната концентрация и специализация на производството и формирането на нови териториални производствени зони. По същество това представлява нова устройствена концентрация и специализация с национално значение.

Високите критерии на Юлския пленум изискват от нас от позициите на непримирима критичност непрекъснато да следим и вземаме мерки за изпълнението на плана.

В резултат на разгърнатата се под ръководството на Градския комитет на БКП организаторска и политическа работа, на нарастващата деловитост и конкретност в борбата за изпълнение на решенията на Юлския пленум промишлеността изпълни своя план за деветмесечието и произведе надпланова продукция за 59 млн. лв. Планът за печалбата се преизпълнява и бележи ръст от 17,1 на сто — за чистата продукция и за снижението на себестойността.

Въпреки това резултатите не ни удовлетворяват, те са постигнати с цената на много усилия и не отговарят на възможностите на столичната икономика. От столичните предприятия не бяха изпълнени редица натурални показатели, изостава планът по износа, строителството на жилища.

Сега усилията на всички трудещи се са насочени планът за 1976 г. да бъде изпълнен по всички показатели и тя да се превърне в мощен старт за седмата петилетка.

Другари! Петилетката е нов етап за реализация на възможностите на социализма за мащабното и разностранно подобряване на условията на живот и труд. Гражданите на София дълбоко разбират и високо ценят тези грижи на партията и държавата и посрещат с чувство на задоволство плана за седмата петилетка.

Доходите на населението се предвижда да нараснат с 23,6 на сто. С високи темпове ще се увеличават обществените фондове за потребление, стокооборотът на дребно ще нарасне с 51,2 на сто, а битовите услуги на населението с 84 на сто.

В сравнение с шестата петилетка капиталните вложения за здравеопазването, градския транспорт, топлофикацията и водоснабдяването почти се удвояват. В новите жилищни райони ще бъдат изградени 44 супермаркета, 23 заведения

за обществено хранене, 17 домове на услугите, 9 промишлени бази за битово обслужване.

Всичко това е свързано с икономическото развитие на града и непосредствено влияе на ефективността на обществения труд. Ето защо ние не забравяме, че въпреки настъпилите изменения общественото обслужване на столицата не отговаря на изискванията и нуждите на трудещите се. Много от тези слабости се повтарят, което по същество показва, че не е преодолян старият подход в нашата работа при решаване на проблемите на жизненото равнище. С цел да се преодоляват недостатъците и решават напълно проблемите бюро на Градския комитет на БКП и Изпълнителният комитет на Столичния градски народен съвет приеха и вече се изпълняват специални дългосрочни програми за подобряване на търговията, битовото обслужване и транспорта.

Планът за седмата петилетка предявява комплекс от нови изисквания към архитектурно-градоустройственото развитие на града. Тези изисквания са свързани със степента на зрелост на социализма, с възможностите на страната и определят задачата София да се изгражда като образец социалистически град. Преценени на основата на тези изисквания, постигнатите резултати в изграждането на София изглеждат скромни. Неколкократно на тези въпроси обръщаше внимание и др. Тодор Живков. В своите изказвания на заседанията на Обществения съвет, в писмата си до изпълнителния комитет той посочи основните направления на архитектурно-градоустройственото развитие на града, за опазването и възпроизводството на жизнената среда, природните дадености и със загриженост постави пред нас задачата те да бъдат съхранени за идните поколения.

Сега основният белег на генералния план на София е активният подход. Възприети са трайни граници на града и изключително интензивен начин на застрояване, активно използване на територията и подземното пространство, повишаване на етажността, категорично ограничаване на ръста на населението.

На тази основа е разработен етапният план за строителството през седмата петилетка. В него са заложени първостепенните мероприятия на крупномасщабни проекти, които в следващите години ще оформят главните черти на образа на София. Съществена особеност на строителната програма е, че тя ще бъде осъществена преди всичко на основата на пълната реконструкция на сега съществуващи стари квартали.

Предвижда се изграждането на 80 000 жилища, 14 000 места в детските градини, 600 класни стаи в училищата, топлофицирането на 100 000 апартамента, комплексно из-

граждане на обслужващите заведения и благоустройствените фондове в новите жилищни райони. Ще добият завършен вид някои особено важни ансамбли на градския център, като: гаровия площад и прилежащото пространство, важни участъци на традиционния градски център, Музейния комплекс, зоната около паметника на Ленин.

През петилетката ще започне изграждането на първия експлоатационен участък на Метрополитена, свързващ ж. к. Люлин с централната градска част. Предстои да бъдат реконструирани булевардите Ботевградско шосе и Баба Парашкева, участъци от околновръстния път и редица важни обекти на комуникационната мрежа. Ще се създаде цялостна система от пешеходни пространства, подземни и надземни паркинги. Развитието на зелената система ще продължи с изграждането на Южния, Северния и Западния парк. С изграждането на общоградската пречиствателна станция и пречиствателните съоръжения на предприятията ще се очисти поречието на р. Искър.

Другата страна на осъществяването на тази огромна строителна програма е нейното практическо изпълнение.

Затова ние си даваме сметка за голямата отговорност и вземаме мерки да се подобрява работата на нашите проектантски институти и строителни организации. Заедно с Министерството на строежите и архитектурата приехме конкретен план за изграждането на единна високо организирана база на столичното строителство.

Сега нашите усилия са концентрирани върху пусковите обекти и ние се стремим да осигурим срочното им въвеждане в действие. Нашата цел е решително да изменим старата практика да се протакат с години незавършени строителни обекти, да се пилеят средства на хиляди строежи, а в духа на Юлския пленум — да се издига отговорността у всички участници в инвестиционния процес. Започва и изграждането на база и създаването на всички необходими предпоставки през седмата петилетка в София да се изгради мощност за проектиране и комплексно изграждане в края на петилетката на около 25 000 апартамента годишно при спазване на определените нормативи за изграждане на жилищата.

Особено казано, главната наша цел и задача е да се извърши решителен прелом във всички сфери на софийското строителство, да се създават нови съвременни проекти на жилища и обществени сгради, да се внедряват ефективни строителни материали, съвременни технологии и строително-конструктивни системи, да се осигурява по-висока степен на организация на труда и чрез концентрацията на трудовите и материалните ресурси да се изпълни огромната строителна програма на петилетката.

Другарки и другари! Народните съвети изпълняват важна обществена функция и задачи. Затова е необходимо непрекъснато да се издига тяхната роля и отговорност за изпълнението на единния план за обществено-икономическото развитие на територията, която ръководят.

Когато говорим за ефективност, не бива да се разбира само дейността в производствената сфера. Това изискване се разпростира с не по-малка сила и в сферата на управлението.

Водени именно от тези съображения, ние осъществихме концентрация и специализация на производствените и комуналните дейности, които ръководи градският съвет. Сега тези разработки се привеждат в съответствие с указанията на партията за териториално-устройствената концентрация. Разработва се нова схема на градския и районните народни съвети.

По същество това е продължение и творческо приложение на априлската линия за развитие и усъвършенствуване на политическата система на нашето общество, за по-нататъшно развитие на демокрацията и укрепване дееспособността на народните съвети.

Затова е неправилно, когато дейности, непосредствено свързани с градовете и техните граждани, се предоставят на ръководство и отговорност на министерствата и ведомствата, а народните съвети се оставят в положението на наблюдатели. Считаме за правилно чрез новата структура това положение да бъде поправено.

В подготовката на плана за петилетката народните съвети взеха активно участие и на практика се засили връзката с органите на Държавния комитет за планиране. В голяма степен се осъществи координация между отрасловото и териториалното планиране. Но този процес не е доведен докрай. Ето защо всички конкретни предложения, които Софийският градски съвет направи пред Държавния комитет за планиране, ведомствата и министерствата за териториална концентрация и специализация на основата на мултипликационния ефект, трябва да бъдат записани в плана и ресурсно обезпечени. Възможности за това има в самите планове на министерствата. В противен случай те ще си останат разработка без практическа стойност.

Целесъобразно е ведомствата, които създават комунално-битови и производствени фондове в града, да участват и в изграждането на инженерните системи. Затова предлагаме с годишните планове те да предоставят част от своите капитални вложения за благоустройствено строителство, за създаване на база и строителна механизация на строителните организации, които изграждат инфраструктурата. С по-

мощта на съветски специализирани проектантски организации вече е създадена практическа възможност за започване строителството на Софийското метро. Всяко забавяне ще се окаже неблагоприятно. Затова молим още веднъж да се прецени и съобразно възможностите инвестициите за метрото да бъдат увеличени.

Другарки и другари! Грандиозните задачи предизвикват висока социална активност и творчество. Вярна на своя народ и партия, трудова София ще даде своя принос за претворяване в живота на грандиозната програма на седмата петилетка. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Петър Балевски.

Петър Балевски: Другарки и другари народни представители! Присъединявам се към изразената от много другари пълна и безрезервна подкрепа на обсъжданите днес законопроекти — за плана за общественоекономическото развитие на страната през седмата петилетка и за 1977 г. и за бюджета за следващата година.

Всеки от нас върши това с голямо чувство за удовлетворение, на дълбока вяра и убеденост в предназначенията за нов възход на социалистическата ни Родина.

Уважение буди подходът към съставянето на плана, безспорният факт, че той възплъщава идеите на Единадесетия конгрес, както и на Юлския пленум за строго спазване на ленинските принципи на стопанисване.

И този път ярко личи непосредственото вдъхновение и лично участие на неуморния и талантлив ръководител на нашата партия и държава др. Тодор Живков за утвърждаване на новия подход в планирането.

Без съмнение годините на седмата петилетка ще бъдат ново тържество на благотворната априлска линия на партията, ще будят у всички българи чувство на радост и гордост от огромните мащаби, широкия размах и високите темпове и ефективност, с които ще се развива социалистическата икономика на България.

Искам да изразя своето удовлетворение, че в това развитие достойно място ще заеме и Ловешки окръг. Бих желал да кажа, че по предварителните разчети към 1980 г. промишленото производство в окръга ще достигне близо милиард. При това то ще се осигури единствено по пътя на модернизацията и реконструкцията на съществуващите заводи и тяхното окрупняване на база на новия мултипликативен подход в концентрацията и специализацията изключително само за сметка на повишената производителност на

труда и при твърде високи темпове на ръст на ефективността и качеството на продукцията. Бързо ще се развива и селското стопанство при нашите планински и полупланински условия, другите отрасли на материалното производство и обслужващата сфера, ще расте съответно и жизненото равнище на населението.

Другарки и другари! Всеки от нас разбира добре, че планът и неговите предназначения са нещо сложно. Посрещаме ги с добри чувства, когато ги утвърждаваме, но изведнъж като че ли обстановката се изменя, щом започнем да ги изпълняваме. Изпълнението е свързано с много трудности, с напрежение, с истинска и все по-сложна и трудна борба. Разбира се, в това е и нашето удовлетворение.

Но, струва ми се, погледнат откъм тази страна, планът за седмата петилетка представлява една ярка платформа за всеобща мобилизация на всички сили на партията и на държавата, на цялото наше общество.

В този смисъл искам да поставя някои въпроси, които имат значение за резултатите от работата ни.

Позволявам си да направя това, окуражен от факта, че Ловешки окръг изпълни своя план за деветмесечието по всички основни показатели и се надяваме така да бъде и за годината.

Първият въпрос се отнася до това, че трябва новият подход в планирането да се доведе докрай и да съпътствува нашата работа до окончателното сформирание и разясняване плановете на трудовите колективи, в борбата за тяхното изпълнение.

И това трябва да извършим така, щото наистина да разгърнем инициативата на хората за реално търсене и вярно разкриване и оползотворяване на резервите.

Не казвам нещо ново, но макар и известно, то не винаги става както трябва.

Къде е бедата? — Според мен в това, че няма добра синхронизация между партийно-политическата дейност и съответната планова и организаторска работа на някои министерства и държавни стопански обединения.

Първо. Тук действа факторът време. И този път ми се струва, че се предвижда малък срок — 15 ноември. Става така, че докато се съставя и разяснява планът в заводите, в някои стопански обединения още се уточняват показателите. Имали сме много случаи сроковете да минат, а окончателният план не се знае в завода. На практика реалното време за работа и подготовка на плана в заводите не достига. Това не бива да се повтаря.

Второ. В съставянето и разясняването на плановете по заводи трябва да участвуват компетентни представители на министерствата и стопанските обединения.

Не знаей дали не ви се е случвало, но понякога идват някои другари, които, като чуят възраженията на директора на завода, отговарят: „Да, така е, но какво да се прави, и ние възражаваме, но не ни уважават искането.“

Очевидно няма полза от такива съчувствия. Искат се непосредствено съучастие в работата и борбата на завода, а не съчувствие. Искат се хора, знаещи и убедени в реалността на плана, които умеят да насочват убедително колективите и са способни бързо и оперативно да решават въпросите!

А не е рядка и третата злина. Честите случаи да се получават в заводите необосновани и недообмислени показатели — кухи обеми, необвързки между обем и натура, непредвидено, а често пъти неусвоено коопериране, неизяснено направление за реализация, неуточнени ценови разлики и т. н.

Мисля, че е време фактите от този род да намалеят и да се заработи от всички ни на друга вълна, за която има ясни изисквания на Юлския пленум.

Вторият въпрос се отнася до дисциплината в борбата за осигуряване на условия и за изпълнението на плана по всички показатели.

Опитът и в нашия окръг ни доказва всеки ден, че от всичко най-много не ни достига дисциплината и чувството за отговорност — сред нас, партийните дейци, на много стопански ръководители, сред една немалка част от работническата класа.

Пътищата за постигане на високо качество и ефективност са очертани много добре. Убедително те бяха посочени от др. Тодор Живков на неотдавнашното заседание на Секретариата и на Министерския съвет. Но след като всичко е ясно, главното е да има дисциплина и борба за достигане на належащите цели.

Много ми допада казаното от др. Леонид Илич Брежнев в последната му реч, че „трябва да се научим да се борим по-ефикасно за повишаване на ефективността“.

Ние сме започнали и на широк фронт водим борбата за ежедневно изпълнение на плана от работници, бригади, цехове и заводи. Резултати има там, където расте градусът на напрежението, на дисциплината. И обратно.

За съжаление, оказва се, че по-бързо свикват работниците, а отделни ръководители изобщо не са пригодени за такава обстановка.

Натъкваме се на много случаи, когато лошата дисциплина на ръководни дейци (в отделни случаи и от центъра), не навреме свършената от тях работа се превръща в обективна трудност и рефлектира в геометрична прогресия към обстановката и дисциплината в трудовите колективи.

Един пример. За това, че непредвидливи другари не са заявили и организирали доставката на фурнир за завод „Тодор Кацаров“, 10—15 дни около 150 души не работиха или изпълняваха обща работа. Спадна напрежението, разстрои се дисциплината, пропаднаха графикът и планът.

Само една правилна, но преждевременна заповед за промяна в кооперирането на отливки на гредите за електрокарните мостове вече е на път да провали предвидените количества за годината в завод „Балкан“.

От този род примери има много!

Много често ние бързаме да твърдим, че материално-техническото снабдяване е главната причина, обективна при това, за трудностите сега. Това е вярно! Но досега не помня въпроси от този род да са останали нерешени, все се е намирало изход, обаче в много от случаите с голямо закъснение. Или не е добре планирано, или не било навреме заявено, или мудно се разрешава деблокаш от Държавен резерв, или закъснява доставката, или за по-бърза и „по-евтина“ доставка правим това със самолет. Това са все субективни фактори, свързани с реда и дисциплината, които ние сами с лошата си дисциплина превръщаме в обективни трудности.

Няколко думи по два други въпроса.

Първият се отнася до необходимостта от по-активно съдействие от страна на централните ведомства при решаването на някои проблеми на заводите. Ще взема за пример въпроса за използването на оборудването.

Ние сме се заели и ще се борим достойно за бързо въвеждане на двусменен и шест — седемдневен режим на работа. Но тук има трудности и проблеми. Организационните и политическите ние ще решаваме. Но има и други — на плана по труда, на организацията на заплащането, на материално-техническото обезпечаване, ако щете дори и на проектирането, на синхронизацията на оборудването и технологията и др. Някои въпроси са принципиални, а много са конкретни за отделни заводи и производства. Тук се иска значително по-голяма съгласуваност и активно взаимодействие между заводските, градските и окръжните ръководства и тези на централните ведомства.

Вторият въпрос е за правата и отговорностите на окръжните народни съвети.

В рамките на лимитите, нормативите, както и в духа на изискванията на партията и държавата те трябва да се развиват и да се утвърждават. Това е въпрос и на нашата демокрация. Казвам това, защото се забелязва и обратна тенденция. И някои дребни въпроси се съсредоточават и решават от централните ведомства. Това се отнася до плани-

рането на окръжно подчинение, до трудови ресурси, до жилищното строителство, до контрола по плана и др. В отделни случаи се стига и до формализъм. Получихме например разчет за окръга по ведомства за разпределение на работната сила — посочени са данни даже в най-големи подробности, в т. ч. за Ловно-рибарския съюз, за Светия Синод и т. н. Това е, меко казано, едно увлечение. Така се получава и с разчетите за разпределение на апартаментите по ведомства. Не са направени само по градове и не е определено на кого точно трябва да ги дадем. Мисля, че това е право и задължение на окръжните ръководства, че те трябва да кажат къде и как най-ефикасно следва да се използва работната сила. Всякакви ведомствени тенденции в тази област нанасят вреда.

Взел съм думата и се изкушавам да поставя един въпрос с по-частно, но важно значение.

Става дума за циментовия завод „Златна Панега“. Благодарни сме за взетите досега мерки. Заводът върви към стабилизация. Тази година вече даде над 70 000 т цимент повече от миналата година. Министерството на строежите с помощта на съветски специалисти доведе до определено равнище работата по проектирането за обезпрашаване на завода. Необходимо е обаче и ние настойчиво молим правителството да помогне за бързо решаване на проблема за доставката на съоръженията. Не може и не трябва повече да се отлага този въпрос.

Уважаеми другарки и другари народни представители! Разрешете ми да ви уверя, че в Ловешки окръг ще бъде направено всичко необходимо, за да се организира изпълнението на плана за седмата петилетка и да расте нашият принос за възхода на социалистическата ни родина — Народна република България.

Благодаря. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Николай Георгиев: Давам думата за изказване на народния представител Стоян Сюлемезов.

Стоян Сюлемезов: Уважаеми другарки и другари народни представители! Предложеният проектоплан за седмата петилетка и за 1977 година, също и проектът на бюджета на страната съдържат изцяло заданията на Единадесетия конгрес и по-специално заданията на утвърдените от конгреса „Основни насоки“, решенията на Юлския пленум и указанията на др. Тодор Живков. Проектопланът по своята същност представлява дългосрочна ориентация на икономическата политика на партията, изразена в нейната програма, приета от Десетия конгрес.

При съставянето на проекта е приложен мултипликационният подход, който осигурява оптимални пропорции между отраслите и сферите на народното стопанство, най-правилно решаване на проблемите на концентрацията и специализацията, утвърждаване най-прогресивна технологична последователност в материалното производство.

Със заложените темпове нашата страна и през седмата петилетка се нарежда на едно от първите места в света. Независимо от достигнатата вече изходна база предвижда се по-нататъшно нарастване темпа на националния доход — с 8,4 на сто средногодишно, което ще се постигне изцяло от нарастване обществената производителност на труда.

За да се осъществи цялостно програмата, се предвиждат мерки за осигуряване производството на висококачествена продукция, за по-пълно задоволяване потребностите на вътрешния пазар и за износ. С плана за седмата петилетка се предвижда все повече да се разширява и задълбочава участието на страната в социалистическата икономическа интеграция и сближаването на нашето народно стопанство с икономиката на Съветския съюз.

Партията издигна повелята за ускоряване на икономическия растеж не като самоцел, а преди всичко за създаване на повече блага, за по-пълно задоволяване на жизнените потребности на социалистическия труженик, на целия народ. И занапред ще бъде следвана линията за повишаване на реалните доходи на трудещите се в съответствие с нарастването на производителността на труда. Още по-големи и системни грижи ще се полагат за отглеждането и възпитанието на подрастващото поколение. Все повече ще се повишава равнището и ще се подобрява структурата на потреблението.

Предвижда се през петилетката да се повиши потреблението на висококалорични хранителни стоки. Значително ще се увеличи и продажбата на нехранителни стоки. На тази основа стокооборотът на дребно ще нарасне с около 40 на сто. Ускорено ще се развие и битовото обслужване с оглед до 1980 г. обемът на битовите и комуналните услуги на човек от населението да се увеличи около 70 на сто. Основните видове битови услуги, като пране, химическо чистене, ремонтни услуги и др., ще нараснат неколkokратно.

Политбюро на Централния комитет на партията, Министерският съвет, Държавният комитет за планиране, Министерството на финансите и др. положиха много усилия за съставянето на петилетния план. Те обърнаха особено внимание на обвързката между икономическите показатели — това, за което многократно е напомнял др. Тодор Живков. Извършена бе предварителна координация на различни рав-

нища с оглед да се постигне пълно уточняване и решаване на главните проблеми още в началото на плановия период.

Следва да отбележа, че при обсъждането на проектоплана в комисиите на Народното събрание също се наблегна върху необходимостта от цялостна обвързаност на плана. Имаше нотки, че и при внасянето на проекта за минали периоди се е декларирало, че съществува обвързка, а на практика след няколко месеца започваха да работят комисии именно за създаване на такава обвързка. Ние сме убедени, че на основата на решенията, които партията взе на своя Единадесети конгрес и на Юлския пленум на Централния комитет, сега е извършен действителен прелом и на дело е приложен новият подход в планирането.

Постигнатото в това направление обаче не може и не трябва да се смята за предел. Съществуват реални възможности за усъвършенстване системата на планиране. Известно е, че към централните планиращи органи — Държавния комитет за планиране, Министерството на финансите, Комитета по труда и работната заплата — функционират научни институти с висококвалифицирани кадри и съвременна материална база. Този значителен потенциал на нашата икономическа мисъл, съвместно с ведомствените институти и специализираните органи, може и следва в бъдеще да се използва пълноценно в областта на планирането. Въз основа на постиженията на науката и практиката трябва да се усъвършенствуват разработените нормативи за материални, трудови и финансови разходи на единица продукция.

За тази цел са нужни задълбочени проучвания, икономически изследвания и анализи, които безспорно следва да се извършат съгласувано със съответните министерства и ведомства. Ще бъде наложително да се проведат експерименти и обсъждания на проектите, преди да се въведат в действие. Така на основата на една задълбочена научно практическа разработка ще могат да се изградят нормативи, които успешно ще служат на планирането.

С оглед да се стимулира икономическото разходване на труд, материали и други така разработените нормативи следва да имат прогресивен характер. Целесъобразно е също периодически те да се изменят въз основа на постиженията на науката, техниката, организацията и технологията на производството.

С изграждането на цялостна нормативна база ще се създадат обективни условия да се определи стратегическата линия на планирането в отделните отрасли на народното стопанство, да се осъществява по-правилно регулиране и на външнотърговската дейност, да се обосновават по-добри направления и степента на социалистическата икономическа интеграция. Наред с това ще се намали до минимум субек-

тивизмът в планирането, ще се спестят много време и усилия, които сега се употребяват от ръководители и изпълнители за излишни спорове и нерядко за „пазарлъци“ на разни съвещания, срещи, разговори и др.

Другарки и другари! Особено важно значение сега и през целия период на седмата петилетка придобива задачата да се произвеждат повече и по-качествени стоки за народно потребление, да се извършват навреме и качествени услуги на населението, както справедливо е посочено в доклада на др. Тодор Живков пред Юлския пленум. Вече не е достатъчно само да се произвеждат стоки. Те трябва да бъдат и с по-висока потребителска стойност, да задоволяват по-пълно и комплексно постоянно растящите потребности на хората.

Все още обаче някои предприятия и отрасли, за да изпълнят плановите си по стойност, пренебрегват нуждите от търсени традиционни за нашия народ стоки. Произвеждат се изделия, несъобразени с потребностите. Такива стоки естествено не се пласират, залежават, а част от тях се бракуват. С подобни действия, от една страна, се спъва растежът на националния доход — и това е една истина, която не искам да повтарям — и се влошава икономическото състояние на някои предприятия, а, от друга — се получава отрицателен политически ефект.

Известно е, че от равнището на вътрешната търговия и услугите хората най-добре преценяват политиката на партията и държавата в областта на жизненото равнище. През изтеклите години търговията постигна големи успехи. Но именно на фона на успехите трябва да видим и някои нерешени проблеми, които ни поставят в дълг към потребителите. Става дума преди всичко за допусканата неритмичност в снабдяването с някои стоки от ежедневна необходимост.

Тези, макар и временни смущения в сферата на търговското обслужване пораждат несигурност и желание за прекомерно снабдяване, създават благоприятна почва за деморализиране както на търговските работници, така и на потребителите. Макар и единици, има хора, които спекулират за своя сметка с тези затруднения и рушат социалистическия морал. Чрез осигуряване стабилност, изобилие и спокойствие на вътрешния пазар ще изчезнат и предпоставките за подобни явления.

Необходимо е търговските организации да заработят по новому, да се превърнат в страж на интересите на хората, да са по-близко до населението, по-бързо и по-качествено да извършват услугите.

Нужно е да се отдели особено внимание на опаковката и разфасовката на стоките. Продажбата на пакетирани стоки

е от значение не само за повишаване културата на търговията, но спомага за подобряване и облекчаване труда на търговските работници, за привличане на повече жени и младежи в търговската професия. Наред с това търговията с пакетирани стоки намалява възможността за ощетяване на клиента и за присвояване. За съжаление известни са такива неща.

Нужно е също така да се преодолеят без остатък остарелите схващания за така наречената „селска търговия“, така както е обновено без остатък нашето българско социалистическо село. С това по-правилно ще бъдат решени и въпросите за регулиране миграцията, за задържане на част от младежите, за по-пълно използване на жилищния фонд в селата и т. н.

Така девизът, утвърден с програмата на партията, „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека“ действително ще обгърне всички кътчета на нашата социалистическа родина.

Другарки и другари народни представители! Нашата страна разполага с благоприятни почвени и климатически условия за производство на зеленчуци и плодове. Но почти всяка година се появяват големи затруднения както от производствен, така и от търговски характер.

От статистическите данни е видно, че потреблението на плодове и зеленчуци в прясно и преработено състояние през шестата петилетка е нараснало минимално. Докато за последните две-три години положението на пазара беше значително подобро, през тази година се чувства недостиг и неритмичност в снабдяването. В тази връзка е необходимо да се обсъди въпросът за по-значително разширяване на хладилните площи и плодохранилищата. Чрез такива съоръжения ще се осигури продажбата на зеленчуци и плодове през по-дълъг период на годината и в много по-високо качество.

При недостатъчно производство и продажба на зеленчуци и плодове в организираната търговска мрежа цените на кооперативните пазари понякога се удвояват. А ние сме в състояние да направим обратното — ако задоволим редовно пазара с достатъчна и качествена продукция, личните производители ще бъдат принудени икономически да слязат под редовните цени.

Тук отговорност освен Министерството на земеделието и хранителната промишленост и съответните органи на окръжните народни съвети носи и Централният кооперативен съюз, особено за дребните зеленчуци, тъй като те предимно се отглеждат в личното стопанство.

В определени райони на страната, където местните партийни и държавни органи наред с грижите за производст-

вото в общественото стопанство отделят достатъчно внимание и на личното стопанство, там се произвежда повече продукция и пазарът е по-задоволен. През миналата година са изкупени от личното стопанство неколkokратно повече дребни зеленчуци в сравнение с обществения сектор. Например от общото количество корнишони, произведени в страната през последните години, около 90 на сто са получени от личното стопанство.

Все още обаче производството на дребни зеленчуци е крайно недостатъчно. Нашето селско стопанство — обществено и лично — има реални възможности да произвежда и предоставя достатъчни количества от м. април до м. октомври пресни салати, тиквички, репички, лук, чесън и други дребни зеленчуци, които са известни. Налице са всички условия да се отглеждат последователно на етапи по две-три реколти. Така тази, особено ценна и търсена продукция ще се предлага почти непрекъснато на пазара и трябва да се предлага.

Обект на особено внимание трябва да бъде отглеждането на зеленчуци в личното стопанство в полиетиленови и пластмасови конструкции, в тунелчета и др. С помощта на тези малки съоръжения могат да се произвеждат допълнително значителни количества ранно производство домати и краставици, от каквито се чувствава остра нужда на вътрешния пазар. Във връзка с това наложително е да се обсъди въпросът за осигуряване по възможност допълнителни количества полиетилен.

Докато при производството и изкупуването на зеленчуци са постигнати определени успехи, то при изкупуването на плодовете от личното стопанство са допуснати сериозни слабости и недостатъци. В редица райони големи количества остават неоползотворени. Сега се вземат бързи мерки да се преодолеят и тези недостатъци.

Търговията със зеленчуци и плодове задължително изисква навременен транспорт с оглед да се предпазят от похабяване и развала, каквито случаи имаме. Това налага да се обърне сериозно внимание за осигуряване на необходимия брой товарни автомобили.

Създаденият огромен производствен потенциал на аграрно-промишлените комплекси и на промишлено-аграрните комплекси осигурява условия за все по-големи ръстове в обема на селскостопанската продукция. Предвидените с проектоплана темпове са значително по-напрегнати от предходните петилетки. Съществуващите възможности на обществения сектор несъмнено ще се оползотворят още по-ефективно, а потребностите ще бъдат задоволени по-пълно. Известно е например колко благоприятна е сега конюнктура-

та на международния пазар за някои видове зеленчуци, особено белени домати и доматиено пюре, каквито нашата страна може да произведе в големи количества. За да постигнем желаното изобилие, не може и не трябва да пренебрегваме резервите на личното стопанство. Възможностите за това са в нашите ръце и нищо не ни оправдава, ако не съумеем да ги използваме. Това означава повече стоки за населението, повече валутни източници, по-голямо богатство за страната.

Линията на партията за развитието на селското стопанство изисква наред с ускорените ръстове на общественото производство най-активно да се използват възможностите и резервите, които се съдържат и в личното стопанство. Само за двете години след излизане на 61. постановление беше изкупено над 3 пъти повече месо, над 2,5 пъти повече мляко, значително повече яйца и птици. За деветмесечието на тази година бяха изкупени от личното стопанство надпланово повече от 40 хил. т месо и 7 000 000 л мляко. Всеки може да си даде сметка какво би било сега положението с месото, ако не бяха използвани резервите на личното стопанство. Постиженията, разбира се, можеше да бъдат и по-високи, ако не съществуваха известни затруднения поради забавяне на дължимите фуражни поощрения за стопаните. Сега правителството взема мерки за решаването на този проблем.

Но за да се осигури по-нататъшно развитие в това направление, нужно е да се преодолеят някои неправилни разбирания по места за ролята на личното стопанство в съвременния етап. Използват се отделни нарушения за мотив в това отношение. Личното стопанство при социализма, както е известно, има спомагателен характер и съществува в непосредствена връзка с общественото стопанство. Затова са създадени условия за неговото стимулиране, още повече, че там се оползотворяват преди всичко свободните трудови ресурси на селското население — пенсионери, и свободното време на работещите в общественото стопанство, в селското стопанство и в промишлеността.

Следователно при съществуващите условия няма основание за подценяване на този сектор и неговото използване е обективна необходимост. Нещо повече, тази необходимост изисква да се ликвидират всички пречки, които спъват пълноценното използване на ресурсите в личното стопанство, да се търсят форми за по-ефективно стимулиране на производството, за укрепване вярата и сигурността на стопаните, за поощряване на онези от тях, които активно работят и в общественото стопанство. Централният кооперативен съюз съдейства за развитието на личното стопанство, но не за

сметка на общественото, а като форма, която го допълва и подпомага.

Подобряването на жизненото равнище е в пряка зависимост от резултатите в производството, от темповете, с които ще се увеличава националният доход. Все повече изпъква азбучната истина, че обществото може да разпределя само толкова и такива блага, каквито то създава.

Наше върховно задължение сега е да създадем пълна мобилизация на силите, за да превърнем в реалност предначертанията на петилетния план.

Другарки и другари! Комисията по социалната политика разгледа внимателно проектоплана и проектобюджета за седмата петилетка и за 1977 г. и изразява съгласие те да бъдат приети от Народното събрание. Комисията е съгласна и със съдоклада на Комисията по общественоекономическото развитие.

Одобрявам предложените законопроекти за плана за седмата петилетка и за 1977 г. и за бюджета и ще гласувам за тях.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Николай Георгиев: Двадесет минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Нинко Стефанов: Има думата за изказване народната представителка Мария Церковска.

Мария Церковска: Другарки и другари народни представители! Разрешете ми да изразя моята и на всички трудещи се — избиратели от 88. избирателен район — безрезервна подкрепа и одобрение на предложените за обсъждане и гласуване документи, които представляват реален израз на решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия и отразяват основните задачи за общественоекономическото развитие на нашата страна през 1977 г. и годините на седмата петилетка.

Предвидените в проектоплана високи и устойчиви темпове на нарастване на националния доход, на промишленото и селскостопанското производство, ускорените темпове на строителството са реални и задълбочено обосновани. Те са още едно потвърждение на политиката на партията за непрекъснатото повишаване жизненото равнище на народа чрез пълно задоволяване на материалните и духовните потребности.

Комунистите, сдружените земеделци, комсомолците и отечественофронтовците от гр. Кнежа ще работят с всички сили, упорито и всеотдайно за изпълнение на предвидените в плана показатели, ще съдействуват със своята трудова и политическа активност за успешното решаване на всички поставени задачи. В единен строй с целия наш трудов народ те ще вложат своя дял в реализиране на конгресните предначертания, изразявайки своята пълна и безрезервна подкрепа на партийните и правителствените решения за по-нататъшния възход на родината.

През годините на шестата петилетка икономиката в нашия град Кнежа направи решителна крачка напред. Укрепна и се утвърди като водещ отрасъл промишлеността, която даде на народното стопанство продукция за 110 млн. лв. Успехи постигна и селското стопанство. В първата година на седмата петилетка в резултат на пълната интеграция на селскостопанската наука с практиката беше изграден Научно-производствен комплекс по семеипроизводство на царевича. Постижения отбелязахме и в останалите отрасли на народното стопанство.

Перспективите, записани за обществено-икономическото развитие на Народна република България през седмата петилетка, са радващи и за хората от нашия град. В приетите насрещни планове за 1976 г. и разработените програми за цялата петилетка във всички предприятия се предвиждат ускорени темпове на развитие, удвояване и утрояване обема на произвежданата продукция, повишаване производителността на труда, качеството и ефективността на производството. Това ще бъде постигнато благодарение на нашите кадри, работници и специалисти, на кооператорите. И преди всичко с активното участие на младите хора, на комсомолската смяна, която расте и се учи в Кнежа и района.

Другари народни представители! Като говоря за нашето бързо развитие напред, за нашите хора и преди всичко за нашето бъдеще — младежта, струва ми се, че е основателно да поставя на настоящата сесия един въпрос.

В Кнежа живеят над 15 хиляди души, от които около 3 хиляди са младежи на комсомолска възраст. В най-голямото промишлено предприятие на града — приборостроителния завод „Фердинанд Козовски“, работят около 350 млади работници и специалисти, в останалите предприятия техният брой е близо 700. В окрупнения Научно-производствен комплекс на територията на 8 селища с център Кнежа броят на младите хора е също значителен. Те заемат достойно своето място в младежките производствени единици към бригадите за комплексна механизация, младежките звена в животновъдните ферми, научните секции и лаборатории на

Института по царевицата. Освен това в града има три средни училища, а общият брой на учащите се е 2200. Трябва да кажа, че нашите комсомолци се учат и работят добре и изпълняват с чест поставените им от партията и Димитровския комсомол задачи. Но ето тези млади хора нямат абсолютно никаква материална база, която да им позволи да разгръщат своите способности, да задоволяват интересите си, да осъществяват една многостранна и разнообразна дейност, за каквато става въпрос в редица партийни и правителствени документи. Много пъти градското ръководство на комсомола се е обръщало с молба към партийните и държавните ръководители в града. Напоследък и пред мен лично младежите поставят въпроса за построяването на младежки дом. Разбира се, той е отнасян до окръжните инстанции, търсена е помощ и съдействие за неговото решаване, но досега не е направено нищо, нищо и не се предвижда в плана на окръга за седмата петилетка.

Ето защо на мен като народен представител в 88. избирателен район ми е възложено поръчение — проектиране и построяване на младежки дом в Кнежа в най-скоро време. Уверена съм, че с това ще се даде пълна възможност за разгръщане творческите сили на нашата младеж, за нейното правилно комунистическо възпитание и израстването ѝ като достойна трудова смяна. Още повече, че под ръководството на градския комитет на комсомола комсомолските дружества вземат активно участие в строителството на много обекти в отговор на партийната повеля „Строителството — всенародно дело“. С младежко дръзновение и ентузиазъм те приемат да участвуват със собствен труд и заработени средства в изграждането на свой младежки дом.

Завършвайки, уверявам сесията, че с радост и пълно одобрение ще гласувам за приемането на предложените законопроекти, за добруването и възхода на нашата родина! *(Ръкопляскания)*

Председателствуващ Нинко Стефанов: Има думата за изказване народният представител Маргарит Спиров.

Маргарит Спиров: Уважаеми другарки и другари народни представители! Настоящата сесия на Седмо Народно събрание е събитие с голямо национално значение, защото обсъждаме и ще приемем законопроектите за единния план за общественоекономическото развитие на Народна република България през 1977 г. и седмата петилетка и бюджета на страната за 1977 г.

Това са изключително важни документи, в които са възпътени и конкретизирани историческите решения на Еди-

надесетия конгрес на Българската комунистическа партия и Юлския пленум на Централния комитет.

Обсъждането на тези законопроекти става в обстановка на голям политически и трудов подем за предсрочно изпълнение на плана за 1976 г., за успешен старт през седмата петилетка.

Този всенароден подем е живо потвърждение на сплотеността на народа около славната Благоевско-Димитровска партия, около нейната ленинска априлска линия, залог за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Проектите на плана и бюджета разкриват пред нас огромните мащаби и широкия размах, с който ще се решават проблемите на общественоекономическото развитие на страната.

Тези смели предназначения предизвикват в съзнанието на всеки български гражданин, на всеки комунист, сдружен земеделец и комсомолец чувство на радост и патриотична гордост, че нашата родина и през седмата петилетка ще продължи своя успешен възход, ще заема все по-достойно място сред страните от социалистическата общност, ще нараства все повече нейният международен авторитет.

Предложените за обсъждане законопроекти създават всички предпоставки за изпълнение историческата програма на партията за изграждането на развито социалистическо общество.

Другарки и другари народни представители! Няма съмнение, че предназначенията на проектоплана за 1977 г. и седмата петилетка ще се превърнат в реалност, в нова решителна крачка напред към изграждането на зрелия социализъм.

Дълбоките корени, непресъхващият извор на нашия оптимизъм, на непоколебимата ни увереност се подхранват от мъдрото ръководство на Централния комитет на Българската комунистическа партия и лично от др. Тодор Живков, от братското сътрудничество и всестраниното сближаване на нашата икономика с икономиката на великия Съветски съюз и другите социалистически страни, от постигнатите успехи в изпълнението на плана за шестата петилетка.

Поръчано ми е от името на бюрото на окръжния комитет на Българската комунистическа партия и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет да съобща лично на народните представители, че трудещите се от Бургаски окръг, верни на своите революционни традиции, изпълниха плана за деветмесечието по всички показатели. Партийното и държавното ръководство на окръга и трудовите колективи в ду-

ха на решенията на съвместното заседание на Секретариата на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет от 15 октомври т. г. вземат мерки, за да осигурят преизпълнението на годишния план и обещанието, поето пред Централния комитет на партията. Сега в окръга се разгръща широко движение за високо качество на работата на всяко работно място и оттам — постигане висока ефективност в работата на целия колектив.

Другарки и другари народни представители! Трудещите се от окръга оценяват високо и с дълбока признателност грижите на Централния комитет на Българската комунистическа партия за по-нататъшното социално-икономическо развитие на Бургаски окръг през годините на седмата петилетка.

Проектопланът предвижда обемът на промишлената продукция да нарасне през 1980 г. с около 60 на сто спрямо 1975 г. и да надхвърли 2 млрд. лв. Съотношението между промишлената и селскостопанската продукция ще стане 88 : 12 за промишлеността.

Значителен ръст се залага и в развитието на другите отрасли на материалното производство — селското стопанство, строителството, транспорта, търговията и стопанския туризъм.

В духа на конгресните решения за повишаване ефективността на производството се залага голямо напрежение и в качествените икономически показатели.

За реализирането на тези отговорни и напрегнати задачи в окръга ще се инвестират над 1,5 млрд. лв. капитални вложения за ново строителство, реконструкция, модернизация и разширение на съществуващите производствени мощности. Значителна част от капиталните вложения ще се насочат на площадката на Нефтохимическия комбинат — най-крупния национален обект за петилетката.

Много по-големи в сравнение с достигнатото през шестата петилетка са мащабите и измеренията на социалната програма, която ще се осъществи в Бургаски окръг през годините на седмата петилетка.

Близо два пъти са увеличени капиталните вложения в комуналния отрасъл, в областта на народната просвета, здравеопазването, изкуството, културата и др. Ползвам случая да отбележа особеното внимание, което проявиха Министерският съвет и ръководствата на Министерството на народното здраве и Министерството на народната просвета за решаване през седмата петилетка на редица проблеми, свързани с изграждане материалната база на здравеопазването и просветата в Бургаски окръг.

Огромният размер на капиталните вложения в областта на материалното производство и обслужващата сфера по-

ставя на преден план задачата за създаване на необходимата организация във всички етапи на инвестиционния процес, гарантиращи срочното изграждане на обектите. С особена сила това се отнася до строителството на Нефтохимическия комбинат.

Окръжният комитет на Българската комунистическа партия и изпълнителният комитет на окръжния народен съвет вземат мерки и ще приведат в изпълнение мероприятията, набелязани съвместно с Министерския съвет. Тук ние особено много разчитаме и на помощта на Министерството на строежите и архитектурата за привеждане базата на строителното производство в окръга в съответствие с поставените за изпълнение задачи. Това налага решително да се ускори проектирането, строителството и въвеждането в действие на новия Завод за строителни конструкции и новия Домостроителен комбинат.

Бих помолил да спра вниманието ви върху някои проблеми, които имат пряко отношение към участието на народните съвети в осъществяването на социалната политика на партията.

За провеждането на отделни социално-културни мероприятия народните съвети в окръга наред с лимитните капиталовложения до преди няколко години успешно ангажираха и част от средствата по съответните фондове на предприятия и стопанските организации.

Редица министерства и ведомства, като се позовават на новия икономически механизъм, извършват прекалена централизация на фондовете си и лишават стопанските организации и подразделения им от инициативи.

Сега предприятияят нямат средства, а министерствата и ведомствата не познават конкретно нуждите на трудовите колективи в населените места и не всички се отзовават на нашите предложения за съвместно участие в провеждането на общи мероприятия. Икономическият механизъм позволява, но не задължава участието на министерствата и ведомствата.

При тези условия средствата, набирани от окръжните народни съвети по фонд „Развитие на териториалните единици“, са съвсем недостатъчни. Предлагаме Министерският съвет да обсъди въпроса за увеличаване отчисленията от надплановата печалба на предприятията.

Напълно споделяме мотивите и съображенията за утвърденото напоследък от Министерския съвет лимитиране на децентрализираните капитални вложения като средство за икономия на капитални вложения, на материални и трудови ресурси.

Особено в случая е това, че с децентрализираните капитални вложения се изпълняват строителните програми

на общинските народни съвети. Сърцевината на тези програми са поръченията на избирателите пред общинските и окръжните съветници и народните представители. Част от мероприятията по програмите се изпълняват с доброволен труд на населението при минимални разходи на материали.

Предлагаме тези особености да се имат предвид при разработването на новата наредба за децентрализираните капитални вложения, като се предостави необходимата самостоятелност на общинските народни съвети при изпълнението на техните строителни програми, особено за водоснабдяването и уличните настилки.

Искам да споделя нашето становище във връзка с новите усилия на някои органи да обединят ДСП „Благоустройствени строежи“ с териториалните строително-монтажни комбинати. Това според нас е нецелесъобразно и неправилно. Включването на благоустройственото строителство в териториалните строително-монтажни комбинати ще създаде допълнителни трудности на ръководството. Наред с лимитните обекти на него ще се възлага строителството с малка сметна стойност с широка гама от ново строителство до ремонт и поддържане на съществуващата база в общинските народни съвети. Това ще отклони вниманието и усилията му от пусковите промишлени и жилищни обекти и ще влоши работата.

Би било целесъобразно Националният строителен комплекс да упражнява методическо ръководство над „Благоустройствени строежи“, да координира и планира материално-техническото снабдяване, а ръководството да се осъществява от окръжните народни съвети. При формирането на плана на „Благоустройствени строежи“ Държавният комитет за планиране да разчита необходимите материали за поддържането на сградния фонд и строителните услуги на населението и ги предоставя на ДСП „Благоустройствени строежи“.

Другарки и другари народни представители! Народните представители от Бургаски окръг подкрепяме предложените проекти за закони за единния план за общественоекономическото развитие на Народна република България за 1977 г. и седмата петилетка и за бюджета за 1977 г. Ние ще гласуваме за тях, твърдо убедени, че с това претворяваме в дело решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Българската комунистическа партия.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Нинко Стефанов: Има думата за изказване народният представител Христо Орловски.

Христо Орловски: Другарки и другари народни представители! През периода на изминалата шеста петилетка в на-

шата страна беше направено твърде много за развитието на народното стопанство, а оттук и за повишаването на материалния и културния уровень на народа. За големите успехи, които бяха завоювани, трудещите се у нас под ръководството на Българската комунистическа партия се потрудиха твърде добре.

Онова, което ни предстои да извършим през седмата петилетка и което мисля, че добре е отразено в предлагания проект, ще зависи от самите нас, от чашето социалистическо съзнание, от чувството на отговорност за изпълнението на поставените задачи и от активността, която ще прояви всеки трудещ се български гражданин за достойно изпълнение на своите задължения пред социалистическото общество. В това отношение особено много важна ще бъде ролята на ръководните органи и лица, включително и на нас като народни представители.

В една своя реч др. Тодор Живков съвсем правилно беше напомнил, че на нас нищо няма да ни падне от небето, че каквото си създадем, това и ще имаме. Затова Единадесетият конгрес и Юлският пленум на Централния комитет на партията поставиха с цялата си сериозност като главна задача на седмата петилетка ефективността и качеството.

В този дух позволете ми тук да споделя някои свои съображения във връзка с проекта за седмата петилетка и развитието на транспорта и съобщенията.

Тези два отрасъла на нашето народно стопанство отбелязаха твърде голям ръст в своето развитие през последните години. Но не само те растат, а растат и нуждите от транспорт и съобщения. За да може да се отговори на тези нужди, с проекта за седмата петилетка се предвиждат значителни средства за тяхното по-нататъшно развитие.

Както е известно, нашите общи усилия са насочени към осигуряването на възможното най-ефективно използване на всички материални и финансови средства, с които разполагаме сега и с които ще разполагаме през следващите години.

В изпълнението на тази много важна задача наред с другите фактори особено много е нужно да се осигурява правилно съотношение в развитието както между отделните отрасли на народното стопанство, така и в развитието между отделните сектори и дейности вътре в дадения отрасъл. На всички ни е ясно, че без да е налице това условие, трудно може да се осъществи най-ефективното използване на наличните производствени фондове и мощности.

Така погледнато, мен ми се струва, че има за какво да се помисли за подобряването на някои работи в транспорта и съобщенията. Ако греша, моля да бъде поправен, но ми

се вижда, че в развитието на някои звена и дейности на тези отрасли е налице известно несъответствие.

Така например налице е известно несъответствие в развитието на локомотивното стопанство, от една страна (има предвид преди всичко електрическите локомотиви), и развитието на електрифицираните и удвоени линии. Или с увеличението броя на електрическите локомотиви ние сме поизбързали, или с електрификацията и удвояването на железния път сме поизостанали. Но фактът си остава факт, че поради известни ограничения във възможността тези локомотиви да возят влакове на по-дълги разстояния (особено по втора линия), да правят по-голям пробег и поради някои ограничения в пропускателните възможности на отделни участъци тези локомотиви се използват далеч под техните възможности както по време, така и по мощност. Главно по тези причини сега средно дневно те са по 6—7 часа в движение.

Известно несъответствие се вижда и в развитието на вагонния парк (има предвид товарните вагони), от една страна, и материално-техническата база за тяхното поддържане, от друга. Поради това несъответствие преди всичко сега над 5000 товарни вагона чакат за заводски ремонт, когато нуждата от вагони е толкова голяма и дори се прибегва до помощта на чужди вагони, за които се заплащат милиони левове.

Подобно несъответствие се вижда и в развитието на контейнерната система (тук има предвид най-вече големите 20-тонни контейнери). Броят на тези контейнери значително е нараснал, а механизацията за тяхната обработка и контейнеровозите за превозването им сериозно са изостанали. Поради това често явление е голям брой контейнери да стоят продължително време необработени на товарно-разтоварните пунктове.

Несъответствие съществува и в развитието на автомобилния парк и материално-техническата база за неговото поддържане. Може би ще бъде по-добре да имаме по-малко на брой товарни автомобили, но при по-добре развита материално-техническа база за тяхното поддържане, ще имаме по-висок процент техническа готовност на автомобилния парк, с която ще извършим същата, дори и повече работа, отколкото да имаме много автомобили, но при нисък процент на технически изправните и в движение. Трябва да се има предвид, че всеки процент по-висока техническа готовност на автомобилния парк е резерв от стотици автомобили в движение.

Доколкото ми е известно, основните производствени фондове на материално-техническата база за поддържането на автомобилния парк към основните производствени фондове

на самия автомобилен парк у нас е 20 : 80. Същият този процент в Германската демократична република е 40 : 60, а в Съветския съюз — 46 : 54.

Някои несъответствия се виждат и в развитието на съобщенията. Това се отнася особено между развитието на кабелната мрежа, от една страна, и уредбите и съоръженията за уплътняване на тяхното използване, от друга.

В градските телефонни съобщения например с по-бърз темп са се развивали уредбите и съоръженията, а изостава развитието на кабелната мрежа. Това е в много градове на страната, това е и в столицата. Тук в София, където има над 80 000 неудовлетворени молби за поставяне на телефонни постове, стоят над 20 000 телефонни поста свободни в централите поради слабо развитие на кабелната мрежа.

В междуселищните телефонни съобщения се получава нещо съвсем обратно. Там кабелните и линейните връзки са отишли по-напред в сравнение с развитието на уредбите и съоръженията за тяхното по-пълно използване. Поради изоставане в развитието на междинното звено от преносвачи и регистри сега телефонната система Кроспойнт в София от 100 избирания за междуградски телефонни връзки фактически може да даде връзки само за 10 разговора.

Искам да изясня казаното дотук. Ако средствата на държавата сега не позволяват да се задоволят всички нужди, то поне в рамките на тези средства, с които разполагаме, да се насочат преди всичко към постепенното преодоляване на съществуващите несъответствия в развитието на отделните звена и дейности на тези отрасли, за да може да се осигури по-ефективно използване на наличните производствени фондове.

Втората ми бележка се отнася до належащата нужда за по-добро изпълнение на технико-икономическите показатели, при които се използват транспортните средства, за да се увеличат техните превозни възможности и да има по-добър икономически ефект от тяхната работа.

Така например има немалко данни, от които се вижда, че тези показатели или твърде бавно растат, или дълго време се задържат без ръст, или дори се влошават. Налице е например влошаване оборота на товарните вагони от 90 часа през 1974 г. на повече от 100 часа през миналата година. А оттук и намаляване денонощната производителност на товарния вагон.

Твърде бавно расте средният брутотонаж на товарния влак, въпреки че близо 90 % от превозите се извършват с електрическа и дизелова тяга.

Влошаване има и в някои технико-икономически показатели в автомобилния транспорт. Това се отнася до намаляване работните дни на автомобила през годината (сред-

но с 6 дни в сравнение с достигнатото през 1974 г.). Отнася се и до още ниската средна продължителност на работния ден на товарните автомобили и т. н. По тези и по някои още причини производителността с един тон товароподемност на автомобилите отбелязва известно намаление.

Струва ми се, че твърде неефективно се използват големите товарни автомобили „Волво“, които возят товари главно от пристанищата за вътрешността на страната на големи превозни разстояния при много слабо обратно натоварване (дадени ми бяха данни, че за пристанище Варна например то е от 5 до 10 процента). Този автомобилен превоз в сравнение с превоза по железниците е над три пъти по-скъп за народното стопанство, но товародателите го заплащат по тарифите на железопътния транспорт. Съображенията за използването на такъв автомобилен транспорт, разбира се, са повече от благородни — да се помогне за намаляване престоя на корабите в пристанищата, макар че денгубите си остават още твърде големи за такива престои.

Струва ми се, другарки и другари, че сто пъти ще бъде по-добре, ако се ускори електрификацията по втора линия и се засили удвояването на железния път за увеличаване превозната възможност на железниците, да возим по-евтино тези товари, отколкото дълго време още да извършваме скъпи превози с тези автомобили. Освен това се получи така, че през лятото, когато „Волво“ возеха товари от и за пристанище Бургас, на Пловдивското жп. управление липсваха товари, за да си изпълнява плана.

Мисля, че този въпрос заслужава по-сериозно да се обсъди.

Данните показват, че поради неритмично пристигане на товарите с корабите в пристанищата много неефективно се използва и пристанищната механизация. През миналата година например коефициентът на използване на кейовата механизация е бил 38 на сто, а на тиловата — само 25 на сто.

Когато поставям въпроса за по-доброто изпълнение на технико-икономическите показатели при използването на превозните средства, това съвсем не означава, че чрез тях ще може да бъдат разрешени всички проблеми на транспорта. Заедно с това обаче не бива да се подценява значението на този важен резерв за увеличаване превозната възможност на транспорта и за подобряване на неговата ефективност.

Заслужава да се проучи по-добре и следният въпрос. Забавянето на оборота на товарните вагони идва главно от тъй наречения местен престой или най-вече при неговото товарене и разтоварване. Разбира се, има какво да се каже и за по-доброто използване на наличната товарно-разто-

варна механизация в гарите, но съвсем безспорен факт е, че на много места тя е недостатъчна. От разговори, които водих с много железничари по този въпрос, се вижда, че в предприятията има много автокранове, които съвсем слабо се използват. Дадоха ми и конкретни примери — при възможност да обработват по 5—6 дори и повече вагони се обработват по 1—2. Може би ще бъде добре да се направи позадълбочено проучване за използването на тази товарно-разтоварна механизация и евентуално пренасочване на някои подемни средства, които се използват слабо.

Освен това нужно е да се уреди един друг въпрос. Сега, когато си поставяме задача да се ускори оборотът на вагона и да се увеличи сменността в работата на автомобила, съвсем неоправдано е големи товародатели и товарополучатели да затварят своите складове в 18 часа вечерта (което е масово явление) и да не осигуряват условия за денонощна обработка на вагоните и автомобилите.

Всички ние знаем голямото значение на дървесината за успешното изпълнение на нашите производствени и стопански планове. Но главно поради неосигуряване производството на достатъчно струнобетонни траверси за железния път в плана е предвидено да се разходват за петилетката 95 000 куб. м за дървени траверси. Да не говорим и за това, че експлоатационните разходи по поддържането на железния път с дървени траверси са далеч по-големи, отколкото тези със струнобетонните траверси.

Мисля, че всичко това налага да се вземат сериозни мерки за увеличаване производството на струнобетонни траверси, за да се икономиса такова голямо количество ценна дървесина.

Особено трудно е положението, другарки и другари, с жилищния въпрос във ведомството на железниците. Дълго време се е смятало, че железниците са стара къща, в която има много повече, отколкото в по-новите къщи. От проверките, които направихме в района на Жп. управление в Горна Оряховица например, където работят над 16 000 души, се оказва, че 68 на сто от тях не живеят в населените места, където работят. Не по-добре в това отношение са и другите две жп. управления — София и Пловдив. Живеенето на далечни разстояния — 20—30 и повече километра, значително намалява времето за почивка на железничарите, а на всички нас е известно каква бодрост и осторожност те трябва да проявяват на трудовия си пост.

Другарки и другари народни представители! Твърде много понякога се говори относно материалното снабдяване на предприятията. Ние всички знаем неговото голямо значение, за да се осигури нормално протичане на производствения процес. Но сега, когато се поставя с особено го-

ляма сериозно въпросът за ефективността, голяма част от която може и трябва да се завоюва чрез намаляване на материалните разходи, нужно е да се подхожда съвсем диференцирано към тези, които се оплакват, че не им достигат материали, че трудовите колективи имат непроизводителни престои и т. н.

Ако това са трудови колективи, които действително са се борили за икономия на материали, горива и енергия, спазвали са нормите за тяхното разходване и дори са реализирали икономии, на такива трудови колективи трябва да се помага при набавянето на необходимите материали, горива и енергия. Но ако това са трудови колективи и ръководства на предприятия, които са разпилявали материалите, правили са преразход и са оскъпявали продукцията, защо за такива трудови колективи и предприятия трябва да се казва, че лошо са били снабдявани, и да се създава сред работниците погрешна представа, че причините за евентуално създадени затруднения с материали са извън тяхното предприятие? При такива случаи е нужно определено да се каже, че кучето е заровено в района на самото предприятие и там трябва да го търсят.

Не зная дали ще сгреша, ако кажа, че не са малко тези ръководители на предприятия, които не проявяват нужното старание, за да запознаят своите трудови колективи с това, как се е ковала и как се е изковавала икономическата ефективност от тяхното производство и по-конкретно къде и по какво работите вървят, къде и по какво се изостава и защо.

Някои ръководители затварят в своите бюра и канцеларии икономическите анализи от производствената дейност на своите предприятия, считайки, че работниците не са компетентни по тези сложни икономически въпроси и че ако се постараят да им ги разяснят, няма да ги разберат и затова няма защо да си губят времето напразно. А тъкмо това трябва да се прави във всяко предприятие, пред всеки трудов колектив и когато работите вървят добре, и когато нещо не е в ред.

Нашите трудови хора не са само политически грамотни и производствено кадърни, но и по икономическите въпроси научиха немалко в условията на народната власт. И когато им се посочи по-конкретно и по-ясно откъде идват неудачите (ако такива са се проявили) за дадено предприятие и какво трябва да се направи за тяхното отстраняване, те ще ни разберат и ще ни помогнат. Няма съмнение, че това разяснение би било толкова по-резултатно, колкото по-навреме и по-направо се посочват допусканияте слабости и недостатъци и техните носители, така както ни насочват решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП.

Считам, че както в проекта за седмата петилетка, така и в проектоплана и проектобюджета за 1977 г. правилно са отразени основните насоки за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество, залегнали в решенията на Единадесетия конгрес на нашата партия, и ще гласувам за тяхното приемане. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Нинко Стефанов: Желает ли някой от народните представители да се изкаже или да направи конкретни предложения? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат по принцип предложения законопроект за общественно-икономическото развитие на Народна република България през годините на седмата петилетка, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се. *(Ръкопляскания)*

Народните представители, които приемат по принцип законопроекта за общественно-икономическото развитие на Народна република България през 1977 г., моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Моля народните представители, които приемат по принцип законопроекта за бюджета на Народна република България за 1977 г., моля да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Преди да се поставят на второ гласуване, законопроектите се предоставят на Комисията по общественно-икономическото развитие за допълнително обсъждане.

Преминаваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Законопроект за Народната милиция.

(Текстът на мотивите и законопроекта — приложение № 5, I)

За доклад от името на вносителя има думата министърът на вътрешните работи др. Димитър Стоянов.

Димитър Стоянов: Другарки и другари народни представители! На вашето внимание е предоставен за обсъждане проект за закон за Народната милиция. Фактът, че се предлага именно със закон да бъдат уредени мястото, ролята, функциите и задачите на Народната милиция, е безспорен израз на значимостта, която партията, правителството и народът ѝ отдават като специализиран държавен институт в системата на социалното управление.

Ръководена от партията, с помощта на трудещите се още от първия ден на своето създаване нашата милиция успеш-

но изпълнява възложените ѝ специфични функции. В условията на сложна вътрешна и международна обстановка, участвайки непосредствено в борбата срещу класовия враг за победата и утвърждаването на новия социален строй, органите на Народната милиция израснаха, натрупаха опит и се утвърдиха като сигурен страж на завоеванията на Родината и на социалистическия правов ред.

Особено значение и огромна роля за дейността на Народната милиция изиграха решенията на историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 г. Партията и лично първият секретар на Централния комитет др. Тодор Живков положиха изключителни грижи за по-нататъшното укрепване и утвърждаване на Министерството на вътрешните работи, в това число и на Народната милиция, като съвременен държавен институт, за смело разгръщане на инициативата и творческите сили на кадрите, за разширяване на връзките с народа, развитие на дружбата и сътрудничеството с братските съветски органи, за строго спазване на социалистическата законност.

Крупните социално-политически, икономически и духовни изменения, пълната победа на социализма в България измениха и обогатиха характера на изпълняваните от Народната милиция функции и задачи. Появиха се нови проблеми, разшири се обществената база на нейната дейност, постоянно се усъвършенствуват методите и средствата ѝ на работа.

Програмата на Българската комунистическа партия провъзгласи най-строгото спазване законите на страната и по-нататъшното укрепване на социалистическия правов ред като едно от основните направления за разширяване на социалистическия демократизъм. В условията на изграждане на зрелия социализъм спазването на законността, ограничаването и намаляването на отрицателните явления придобиват нарастващо обществено и държавно значение.

Строителството на развито социалистическо общество е процес на изменение и развитие не само на производителните сили, на базата и надстройката, но и процес на формиране на новия човек. Демократичният и дълбококохуманен характер на социалистическото общество предполага и изисква здрав обществен ред, дисциплина, неотклонно спазване на законите, принципите и нормите на това общество. Именно демократизмът налага непрекъснато да се повишава обществената съзнателност на гражданите, да се възпитава у тях действително ново отношение към труда и обществената собственост, непримиримост към нарушителите на социалистическата законност — въпроси, заели основно мя-

сто в решенията на Единадесетия конгрес на БКП и Юлския пленум на Централния комитет.

През последните години Централният комитет и правителството положили много грижи за привеждане цялостната дейност на милицията в съответствие с изискванията на съвременния етап. Решението на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 9. XII. 1974 г. за усъвършенствуване дейността на Народната милиция в условията на изграждане на развито социалистическо общество стана програмен документ за сегашната и бъдещата работа на милицията. Непримиримотта, чувството за висок обществен и личен дълг и отговорност, с които служителите от Народната милиция трябва да изпълняват тези високоотговорни задачи, изпъкват с още по-голяма сила сега, в светлината на постановките, дадени в доклада на др. Тодор Живков пред Юлския пленум.

Действащият сега Указ за Народната милиция, приет през 1955 г., не урежда пълно цялостната дейност на милицията и някои от неговите разпоредби не съдействуват достатъчно за усъвършенствуване на нейната работа в съответствие със съвременния етап на социално-икономическото и обществено развитие.

Предлаганият законопроект за Народната милиция съществено се отличава от действащия указ. Повече от половината от текстовете уреждат нова материя, която досега не е регламентирана законодателно. В проекта е разработена и материя, която по своя характер подлежи на уредба със закон, а понастоящем е регламентирана с постановления, инструкции, устави и други нормативни актове. Освен това съобразно с етапа на нашето развитие в законопроекта са усъвършенствувани всички действащи сега институти. Със своята значително по-съвършена структура и с по-богатото си съдържание той ще осигури развитието и по-нататъшното усъвършенствуване дейността на Народната милиция и ще съдействува за повишаване ефективността на борбата с престъпността, за охраната на обществения ред, както и за спазване на социалистическата законност.

В законопроекта са намерили място демократическите принципи, присъщи на социалистическата държава в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

Основа на дейността на Народната милиция е неотклонното спазване на социалистическата законност. В Народната милиция са нетърпими и най-малките отстъпления от изискванията на законността, най-малките нарушения на законните права и интересите на гражданите. По тези съображения в законопроекта конкретно се посочва, че за нарушения на социалистическата законност служителите от милицията отговарят съгласно законите, както и че проку-

ратурата упражнява надзор за законност върху актовете и действията на Народната милиция.

В законопроекта е развит по-нататък принципът Народната милиция да извършва своята дейност в интерес на народа и да се опира на активната помощ на трудещите се. Непрекъснатото разширяване на социалистическата демокрация създава реални възможности за по-широко участие на трудещите се и обществените организации в борбата с престъпността и за охрана на обществения ред, превръща я във всенародно дело. Все по-дейно става участието на доброволните отряди на трудещите се, на центровете за възпитателна дейност по местоживееене, на съветите за профилактика към предприятията. Тясната връзка с тези обществени формирания е богат резерв за успешното решаване на задачите, поставяни пред Народната милиция.

В своята практическа работа служителите от Народната милиция се задължават да спазват демократическите принципи за зачитане правата и свободите на гражданите, честта и достойнството им и за своевременно и отзивчиво реагиране на техните сигнали, заявления и тѣжби. Спазването на тези принципи в етапа на изграждане на развито социалистическо общество ще допринесе за по-нататъшното усъвършенствуване на обществените отношения и за комунистическото възпитание на трудещите се.

Другарки и другари народни представители! Основната насока в цялостната дейност на милицията, отразена и в законопроекта, е предотвратяването на престъпленията и другите противообществени прояви и възпитаването на гражданите в дух на взаимно уважение, спазването на обществената дисциплина и съзнателно изпълнение на законите. Предлага се по-пълно и цялостно уреждане на основните задачи, които Народната милиция изпълнява на сегашния етап. Охраната на обществения ред, защитата на правата и законните интереси на гражданите и социалистическите организации, опазването на социалистическата и личната собственост, охраняването на учреждения, стопански и други организации, своевременното предотвратяване и разкриване на престъпленията и противообществените прояви имат важно значение за социалистическото изграждане на нашата страна. Успешната борба с отрицателните явления гарантира още по-благоприятни условия за правилното функциониране на обществено-икономическата и държавната система.

Главно направление в борбата с престъпността и останалите закононарушения е превантивната дейност. Тя най-пълно отговаря на коренните интереси на нашето общество и на грижите на партията за утвърждаване на социалистическия начин на живот, за ограничаване и изкореняване на

противообществените явления и прояви, за предпазването на личността, още преди да са престъпени границите на закона. Тя е и критерий за ефективността на работата на органите на милицията, израз на тяхната истинска хуманност, загриженост и доверие към човека — труженик на социализма. Затова в законопроекта се предявяват изисквания към Народната милиция да извършва системна и целенасочена превантивна работа, да разкрива и премахва причините и условията, които способствуват за извършването на правонарушения, да съдействува за повишаване бдителността на гражданите за спазване на социалистическата законност, да популяризира социалистическото законодателство сред всички слоеве на населението.

Регламентирани са и задачи, които имат за цел да засилят предупредителната дейност на Народната милиция. Дадена е правна възможност органите на Народната милиция да отправят сигнали до ръководителите на учреждения, стопански или други организации за отстраняване на установени причини и условия за извършването на престъпления и други правонарушения, както и за предотвратяване на правонарушения в дейността им. Органите на Народната милиция са задължени, когато е необходимо, да информират ръководствата на учрежденията, стопанските и другите организации за извършени престъпления и други противообществени прояви с оглед да се вземат съответни възпитателни и административни мерки.

Израз на високохуманния характер на Народната милиция са и предвидените в законопроекта задължения към нейните органи. Служителите от Народната милиция са длъжни да съдействуват на другите държавни органи и длъжностни лица, когато противозаконно им се пречи да изпълняват задълженията си; да оказват неотложна помощ на лицата, пострадали от престъпления или при несчастни случаи, както и на тези, които се намират в безпомощно състояние на обществени места; при стихийни или обществени бедствия да участвуват в спасяването на хора и имущества, да организират охраната на останалото без надзор обществено и лично имущество и да оказват съдействие при провеждането на карантинни мероприятия.

Уредени са и задълженията на органите на Народната милиция да вземат необходимите мерки при наличие на данни за престъпления или други противообществени прояви.

Другарки и другари народни представители! В предлагания законопроект е заложен провъзгласеният в Програмата на партията принцип за правилното съчетаване методите на убеждението и предупреждението с метода на държавната принуда. В проекта изрично и точно са определе-

ни случаите, редът и начинът на нейното прилагане. Едновременно с това са създадени и необходимите гаранции да се запазят правата, свободите, честта и достойнството на гражданите.

Спрямо лица, които имат особено общественоопасно поведение, органите на Народната милиция винаги са прилагали превантивни административни мерки. Чрез тях тази категория лица се лишават от условията, които спомагат за извършването на престъпления, и се пресича възможността за посегателства върху държавните и обществените интереси. И на сегашния етап като крайна мярка в някои случаи те са необходими. Практиката показва, че при правилното прилагане на превантивните административни мерки се постигат добри резултати за ограничаване на престъпните прояви и възпитанието на рецидивисти, безделници, скитници и други. С подчертано превантивния си характер и значение тези мерки съдействуват за провеждане на успешна борба с престъпността за установяване на здрав обществен ред и гарантиране спокойствието на гражданите.

В законопроекта е направено значително усъвършенстване на института на превантивните административни мерки в няколко насоки. Мерките за административен надзор са такива, че могат практически да се прилагат и да дават нужния ефект. Отстранена е възможността едно и също деяние да бъде основание за налагане на съдебно наказание и за прилагане на превантивна административна мярка. Предвидено е превантивни мерки да се прилагат само спрямо лица, които имат прояви, представляващи опасност за обществения ред или за сигурността на страната. Допуска се административен и съдебен контрол по реда на Закона за административното производство.

Другарки и другари народни представители! Под ръководството на Централния комитет на Българската комунистическа партия е извършена значителна работа за подобряване дейността и взаимодействието на специализираните държавни органи (Министерство на вътрешните работи, прокуратура, съд, държавен и народен контрол, финансов контрол и други) в борбата с престъпността и правонарушенията, за строго спазване на социалистическата законност. Взаимодействието на Народната милиция с тези органи е изградено на принципна основа в съответствие със законите и партийните решения. Успешното изпълнение на специфичните социални функции от посочените държавни органи налага единен подход и критерий както в наказателната практика, така и в превантивната работа, които трябва да са в пълно съответствие с динамиката и структурата на престъпленията и тяхната обществена опасност.

Единодействието на Народната милиция със специализираните държавни органи намира конкретен израз в предлагания законопроект. Предвижда се тези органи да координират своята дейност за последователна, комплексна и ефикасна защита на социалистическата собственост, за охрана правата и свободите на гражданите и за осигуряване спазването на обществения ред.

Като се отчита ролята на обществеността за всеостранното укрепване на социалистическата законност, законопроектът предвижда Народната милиция да работи в тясно взаимодействие с обществените органи и организации в борбата срещу безделието, алкохолизма и моралната разпуснатост и да им оказва активна помощ за повишаване ефективността на обществения контрол и за възпитаване на трудещите се в дух на спазване на законите. По този начин се създават по-големи възможности за провеждане на съвместни мероприятия за откриването, изучаването и отстраняването на редица фактори и условия, които способствуват за извършването на противообществени прояви, за провеждане на по-целенасочена и конкретна възпитателна дейност.

Изискванията за по-висока ефективност в работата на Народната милиция налагат да се поставят на качествено нова основа и взаимоотношенията с народните съвети. В законопроекта се предвижда в дейността си по охраната на обществения ред, в борбата с неморалните прояви, с безделието, с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и с обществените и стихийните бедствия териториалните поделения на Народната милиция да бъдат подчинени и на съответните народни съвети и техните изпълнителни комитети. Новото съдържание на принципа за двойното подчинение на Народната милиция ще създаде условия за по-пълно усъвършенствуване управлението на дейността на милицията, за по-нататъшно разгръщане на социалистическата демокрация, за още по-активно участие на трудещите се в социалното управление.

Другарки и другари народни представители! По своя смисъл и съдържание предлаганият проект за закон за Народната милиция е напълно в духа и линията на партията за обновяване и усъвършенствуване на нашето законодателство в съответствие с общественно-политическото и икономическото развитие на страната. Приемането на законопроекта от Народното събрание ще утвърди мястото, ролята и задачите на Народната милиция, които Българската комунистическа партия, държавата и нашата общественост ѝ отреждат в етапа на изграждане на зрелия социализъм. Ще бъдат създадени нови гаранции за ефикасна защита на обществения и държавен строй, на правата и законните интереси на гражданите и социалистическите организации

в пълно съответствие с Конституцията на Народна република България.

Като имате предвид изложеното, моля, другарки и другари народни представители, след като обсъдите предложението за Народномилиционния законпроект за Народната милиция, да гласувате за неговото приемане.

Благодаря. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Нинко Стефанов: Има думата докладчикът на Законодателната комисия, народният представител Трифон Балкански.

Трифон Балкански: Уважаеми другарки и другари народни представители! Във връзка с разглеждания от Народното събрание законпроект за Народната милиция искам да ви съобщя, че Законодателната комисия на свое заседание с участието на заинтересуваните ведомства и специалисти разгледа предварително най-внимателно и подробно внесените от Министерския съвет законпроект. В комисията законпроектът беше четен член по член. По по-голямата част от текстовете на законпроекта се направиха предложения от присъстващите на заседанието, по някои от които станаха продължителни и оживени разисквания.

Законодателната комисия счита, че законпроектът е навременен и необходим пред вид настъпилите изменения в общественоекономическото развитие на страната и новите задачи, които се поставят, и повишените изисквания, които се предявяват пред Народната милиция. Той отговаря на нуждите, предявявани от сегашния етап на нашето развитие за засилване на борбата срещу престъпленията и другите закононарушения, за осигуряване на обществения ред и др.

С оглед усъвършенстването на законпроекта комисията предлага да се направят някои изменения и допълнения в него. По-конкретно тези изменения и допълнения са отразени в раздаденото ви предложение на Законодателната комисия, поради което аз няма да го чета.

С оглед на изложеното Законодателната комисия предлага на Народното събрание да обсъди и приеме внесен законпроект за Народната милиция с поправките, които тя предлага.

(Предложенията на Законодателната комисия — приложение № 5, II)

Председателстващ Нинко Стефанов: Пристъпваме към разисквания по законпроекта.

Има думата народният представител Никола Лалчев.

Никола Лалчев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Предложеният за обсъждане на настоящата сесия на Народното събрание законопроект за Народната милиция е реален израз на неотслабващите грижи на Българската комунистическа партия и народната власт, насочени към непрекъснато развитие, усъвършенствуване и привеждане дейността на органите на Народната милиция в съответствие с измененията и потребностите на етапа на развитото социалистическо общество.

В изпълнение на повелята на партията да бъдат верен страж и всестранин защитник на върховните интереси на социалистическото ни отечество, на законните интереси и права на трудещите се органите на Народната милиция, особено след историческия Априлски пленум на Централния комитет на партията от 1956 г., все по-успешно изпълняват тези свои основни функции и задачи.

Предложеният законопроект е още едно олицетворение на творческия дух на марксистко-ленинската теория, на последователното прилагане на ленинските принципи на работа и ръководство, на характерния за Централния комитет и неговия първи секретар и председател на Държавния съвет др. Тодор Живков новаторски подход при решаване на целия комплекс от назрели проблеми в живота на партията и държавата.

Големите, сложни и отговорни проблеми и задачи, които следва да решаваме през годините на седмата петилетка и следващия период, разработени и конкретизирани в решенията на Единадесетия конгрес на партията и Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, налагат необходимостта от по-нататъшно усъвършенствуване на дейността на органите на Народната милиция и засилване борбата срещу престъпността и другите противообществени прояви. На Юлския пленум първият секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет др. Тодор Живков с марксистко-ленинско проникновение и комунистическа непримиримост постави въпроса за организирането на всестранина борба за запущването на всички канали и каналчета, по които се разпиляват материални, валутни и финансови ресурси и национален доход, като едно от средствата за повишаване ефективността на нашата икономика още през седмата петилетка.

Това е голям партиен и държавен въпрос, който може да бъде успешно решен при активното участие на специализираните органи на Министерството на вътрешните работи, съда и прокуратурата, на основата на обединените усилия на държавните и обществените органи и организации, на цялата наша общественост, при най-пълно използване въз-

можностите на трудовите колективи и на средствата за масова информация и пропаганда.

Основните положения на законопроекта за Народната милиция изцяло отговарят на повишените изисквания на сегашния етап на развитие и ще съдействуват ефикасно за провеждане на партийната политика за нормативно уреждане на развиващите се обществени отношения в условията на зрялото социалистическо общество.

Законопроектът определя точно задачите и правомощията на Народната милиция като активен орган в системата на социалното управление на нашето общество. Това ще допринесе за неотклонно съблюдаване на конституционния принцип за строго спазване на социалистическата законност и ще засили още повече ролята и мястото на Народната милиция в главната насока от нейната дейност — предотвратяване, пресичане и разкриване на престъпленията и охраната на обществения ред.

В сравнение с действащия Указ за Народната милиция, който от 1955 до 1975 г. беше допълван и изменян много пъти, предлаганият законопроект урежда много по-всеобхватно не само правата и задълженията на Народната милиция, но и взаимоотношенията и взаимодействието ѝ с другите държавни органи и обществеността. Тези въпроси намират конкретна разработка в глава пета на законопроекта. В чл. 47, ал. 1 са посочени и някои от направленията на дейността на Народната милиция, по които териториалните ѝ органи са подчинени и на съответните народни съвети и техните изпълнителни комитети. Кои са тези направления? Това са: охраната на обществения ред, борбата с неморалните прояви на малолетните и непълнолетните и с обществените и стихийните бедствия на територията на съответния народен съвет. Определен е и начинът за осъществяване на взаимодействието — периодично отчитане на дейността на тези органи на сесии на народните съвети и пред съответните изпълнителни комитети. По този начин законодателно се урежда досегашното и по-нататъшното развитие на социалистическия демократизъм в дейността на органите на Народната милиция. Така например в Смолянски окръг под ръководството на окръжния комитет на партията народните съвети системно поставят на обсъждане важни направления от работата на териториалните органи на Народната милиция по състоянието и динамиката на престъпността, опазването на обществения ред, паспортния и гранично-паспортния режим, по взаимодействието на държавните органи, доброволните отряди и граничните войски. Затова говорят и проведените 26 сесии на градските и общинските народни съвети в тази насока през последните две години.

Усъвършенствуването на принципа за двойното подчинение на Народната милиция предявява много голяма отговорност и от страна на народните съвети по проблемите на връзката и взаимодействието помежду им, за ефикасната охрана на обществения ред, спазването на социалистическата законност, опазването на социалистическата собственост и защитата на правата и законните интереси на гражданите.

В глава втора на законопроекта в съответствие с Конституцията на Народна република България изчерпателно са посочени и случаите, при които органите на Народната милиция могат да влизат в жилищни и други помещения, да употребяват средства за принуда и оръжие, да отвеждат принудително лица в милиционерските поделения и народните съвети. Успоредно с това се подчертава и хуманизмът, който трябва да проявяват тези органи, като оказват съдействие и помощ на пострадалите от престъпления или нещастни случаи лица.

Ново положение в законопроекта е засилената и ефикасна административноправна защита на служителите от Народната милиция при изпълнение на служебните им задължения, както и възпитателните и административни мерки, които законопроектът предвижда да се прилагат спрямо лица, неупражняващи обществено полезен труд, рецидивисти, лица, водещи системно скитнически и неморален живот.

По своята същност, характер и значение предлаганият законопроект разумно съчетава методите на убеждението и принуждението, възпитателната и превантивната функция в дейността на Народната милиция, ще съдействува за повсеместното осъществяване на конституционния принцип за равенство на гражданите пред закона, за повишаване ефективността на целия комплекс от наказателни, административни и обществени мерки за въздействие спрямо нарушителите на установения правов ред.

Безрезервно подкрепям внесенния законопроект и ще гласувам за неговото приемане.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

Председателствуващ Нинко Стефанов: Давам думата на народния представител Васил Пасев.

Васил Пасев: Другарки и другари народни представители! Внесенят за разглеждане от втората сесия на Седмо Народно събрание законопроект за Народната милиция е в пълно съответствие с политиката на Българската комунистическа партия, с решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на партията.

Едно от най-важните задължения на социалистическата ни държава е да множи и опазва всенародното обществено богатство и социалистическите ни завоевания чрез един от специализираните си институти — органите на Народната милиция, които са призвани да водят борба с разхитителите на народното имущество, срещу престъпността и да гарантират общественния ред и сигурността на гражданите.

Силата и авторитетът на тези органи е в ръководството на Комунистическата партия — тази сила и авторитет се определят от това, че те служат на най-хуманните идеали и защитават интересите на най-прогресивния обществен строй.

Априлската линия на партията, начертана от др. Тодор Живков — далновидния и обичан от всички партиен и държавен ръководител, разгърна инициативите и творческите сили, разшири и задълбочи връзките на органите на Народната милиция с трудещите се.

Под непрестанните грижи на Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет органите на Народната милиция се превърнаха в съвременен политически и държавен институт, пропит от великата цел да служи вярно и всеотдайно, с любов и обич на народа.

Изискванията към Народната милиция постоянно растат и това е съвсем естествено.

Този факт се обяснява преди всичко с бързия ръст на нашата икономическа мощ, с по-нататъшното демократизиране на общественния живот в страната, растящата нетърпимост на нашия народ към нарушителите на законоустановените норми на поведение и морал.

Указът за Народната милиция от 1955 г. е един от нормативните актове, който е просъществувал над 20 години. По време на действието на Указа за Народната милиция беше извършено значително обновяване и усъвършенстване на социалистическото законодателство. В резултат на непрекъснатото повишаване жизнения уровень на народа, на политическата съзнателност на трудещите се, на активната дейност на всички специализирани органи и широкото участие на обществените организации се постигнаха значителни успехи в борбата срещу разхищенията, престъпността и другите отрицателни прояви.

Очевидно е, че указът не отразява вече настъпилите крупни изменения в социално-икономическото ни развитие, поради което сега се предлага новият закон за Народната милиция.

Програмата на Българската комунистическа партия за изграждане на развито социалистическо общество, решенията на Единадесетия конгрес на партията и Юлския пленум

на Централния комитет на Българската комунистическа партия поставят нови отговорни задачи пред органите на Народната милиция.

Ето защо считам, че разглежданият законопроект и приемането на закон за Народната милиция ще изиграе съществена роля за по-нататъшното усъвършенствуване дейността ѝ и особено нейната превантивна роля и характер, които целят да се предотвратят престъпленията и нарушенията на установения ред и закони.

Предложеният законопроект за Народната милиция е важен нормативен акт. Той развива, усъвършенствува и демократизира основните задачи, които Народната милиция изпълнява. Законопроектът представлява стройна система, която определя мястото на органите на Народната милиция в съответствие с основните ѝ задачи — да гарантира правата и реалните свободи на гражданите в нашата страна, да създава спокойна, ведра и творческа обстановка на съзидателен труд и почивка на трудовия народ.

В новия законопроект още в началните текстове е посочено, че от органите на Народната милиция се изисква да вземат мерки за предотвратяване и пресичане на престъпленията, както и отстраняване на условията, които способствуват тяхното разпространяване.

Профилактиката на престъпността е хуманна дейност, добила особена важност в настоящия етап на изграждането на развито социалистическо общество.

Обсегът на тази дейност нагъва рамките на Народната милиция и обхваща работата на много други държавни органи и обществени организации.

Съгласно член 8, ал. 1 от законопроекта предвидените права на Народната милиция да отправя сигнални записки до ръководства на учреждения, стопански и други организации е нова форма на профилактика.

Така проведената целенасочена превантивна дейност ще доведе до по-голяма резултатност и ще има решаващо значение за ограничаване и намаляване на престъпността и опазване на социалистическата собственост.

С приемането на новия закон за Народната милиция тя става не само пазител на социалистическите завоевания, но и активна съзидателна сила.

Нейните служители имат голямо поле за изява в изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Българската комунистическа партия, за последователно прилагане на ленинските принципи в работата.

Охраната на социалистическата собственост, която е икономическа основа на обществения ни строй, изисква от тях да вземат такива мерки, които да възпрепятствуват нару-

шаването на нейната цялост, за социалистическото стопанисване във всички области на нашия живот, за строг режим на икономии, за борба с потребителския подход, паразитизма и готованщината.

Пределно ясно е, че борбата с престъпността ще бъде успешна само тогава, когато се води на базата на най-пълно и последователно решаване социалните проблеми, които стоят пред обществото.

Новият законопроект за Народната милиция утвърждава наложените се форми на борба с престъпността, присъщи на новите изисквания на социалистическия строй — съчетание на мерките на държавна принуда с мерките за обществено въздействие, целешо превъзпитание на правонарушителите.

Засилва се още повече необходимостта от разширяване на общественото начало и повишаване ролята на политическите и масовите организации в борбата срещу нарушителите на законността и други антисоциални прояви. Това е един обективно закономерен процес при социализма — ярка изява на социалистическата демокрация, път към утвърждаване на общественото народно самоуправление.

Хиляди наши граждани охраняват социалистическия ред и порядък, участвуват в работата на доброволните отряди, другарските съдилища и други форми на съдействие.

Законопроектът предвижда по-нататъшно усъвършенстване и укрепване връзките на Народната милиция с държавните органи и обществеността, в това число и с народните съвети.

В новия законопроект е предвидено още по-тясно взаимодействие и координиране дейността на Народната милиция с народните съвети и техните изпълнителни комитети. Ние в Хасковски окръг имаме едно прекрасно начало на съвместна работа между народните съвети и органите на Народната милиция — центрове по местоживееене за обществено-възпитателна работа. Тази форма е взаимствувана от богатия неизчерпаем и проверен от живота съветски опит и е едно ефекасно средство за профилактика и борба срещу престъпността. Тази форма предлагам да бъде регламентирана и в новия закон.

Залегналото в чл. 47, ал. 2 изискване териториалните подразделения на Народната милиция периодично да отчитат дейността си по някои въпроси пред сесии на народните съвети и техните изпълнителни комитети ще повиши още повече авторитета, отговорността, задълженията и на народните съвети, и на Народната милиция и ще създава условия за една близка, ефективна и качествена дейност.

Усъвършенствването на взаимоотношенията на Народната милиция с народните съвети ще подобри охраната на

обществения ред, борбата с неморалните прояви, безделието, противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, а така също и борбата със стихийните бедствия.

Съгласен съм с предложението за промените, които прави Законодателната комисия по законопроекта, и съображенията, изтъкнати в това предложение.

Другарки и другари народни представители! Приемането на закон за Народната милиция ще повиши още повече ролята и дейността на този специализиран институт в периода на изграждане на развитото социалистическо общество, ще съдействува за по-нататъшното утвърждаване на социалистическата законност и свеждане до минимум на престъпността в нашата страна. Мога да ви уверя, че комунистите, сдружените земеделци, комсомолците и всички трудещи се от граничния Хасковски окръг под ръководството на окръжния комитет на Българската комунистическа партия ще съдействуват с всички сили за прилагането на Закона за Народната милиция, което ще гарантира по-нататъшния мирен и спокоен труд на нашия народ, ще гарантира завоеванията и интересите на нашата социалистическа Родина, възхода ни към сияйните върхове на комунизма.

Подкрепям законопроекта и ще гласувам за неговото приемане.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Нинко Стефанов: Давам думата на народния представител Желязко Колев.

Желязко Колев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Ние обсъждаме законопроект за Народната милиция, която от първия ден на нейното създаване — 10 септември 1944 г. — до днес е изпълнявала с чест своите високопатриотични задачи по укрепването на нашия социалистически обществен и държавен строй. Няма съмнение, че Народното събрание ще отчете като извънредно полезна досегашната ѝ дейност. Приемаме нов нормативен акт за Народната милиция, който вече законодателно и по-пълно установява целите и задачите, правата и задълженията, определя организацията, личния състав и материалното осигуряване на Народната милиция, нейната превантивна и административнонаказателна дейност, взаимодействието ѝ с други държавни и обществени органи и организации.

Основната цел на Народната милиция на този етап е да съдействува с всички свои сили и средства за построяването и охраната на развитото социалистическо общество. Във връзка с това тя изпълнява извънредно отговорни задачи. Охранява обществения ред в страната, което дава възмож-

ност на държавните органи, обществените организации и гражданите да осъществяват спокойно и резултатно своята дейност; защитава правата и законните интереси на гражданите на нашата република, немалка част от които са участвували дейно в борбата против капитализма и фашизма; пази и защитава икономическата основа на нашия обществен строй — социалистическата собственост, както и личната собственост на гражданите, придобили я с честен народополезен труд. На Народната милиция съгласно този законопроект се поверява охраната на държавните и стопанските учреждения, на партийните и обществените органи и организации, на други важни обекти. Самостоятелно и заедно с други държавни и обществени органи и организации Народната милиция разкрива и предотвратява престъпления и противообществени прояви, включително на малолетни и непълнолетни, ръководи и контролира движението по пътищата, разрешава и контролира дейностите с взривните вещества, оръжия и боеприпаси, контролира работата със силно действащи отровни вещества, осигурява и контролира спазването на паспортния режим, издирва лица, укрили се от наказателно преследване, подсъдими, осъдени или отклонили се от наказание и т. н. Цялата тази дейност е насочена към осигуряването на спокоен труд на работниците и селскостопанските труженици, на интелигенцията и учащите се, на целия народ. Колкото по-добре е организирана и се провежда работата на Народната милиция, толкова повече тя ще способствува за създаването на условия за изпълнението на плана за общественоекономическото развитие на страната, за по-ефективното изграждане на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, за повишаване авторитета на Народна република България на международното поле.

В предложения на нашето внимание законопроект е заложен опитът на хиляди възторжени борци-антифашисти, работили дейно в Народната милиция още от първия ден на нейното изграждане. В него е отразен осмисленият в законодателна форма над 30-годишен опит на Народната милиция, която възприе и усвоява в своята дейност богатия и неизчерпаем опит на Съветската милиция. Това е гаранция за по-нататъшното развитие на традициите и добродетелите на предишните поколения, работили в Народната милиция, гаранция за внедряването в нейната дейност на техните изпитани методи, както и на съвременни научни постижения и технически средства.

Народната милиция е била и си остава важен политически орган от системата на нашата социалистическа държава. В законопроекта обаче трябва още по-силно да се подчертае и наблегне върху това, че Народната милиция охра-

нява не какъвто и да е обществен строй, а социалистическия обществен строй в НРБ.

Така например в чл. 1 на законопроекта не е посочено, че приемаме закон, който ще се осъществява на територията на нашата страна, и то по времето на социалистическа България. Изхождайки от това, по подобие на указа на Върховния съвет на СССР за съветската милиция предлагам да се посочи, че става дума за Народната милиция на НРБ.

Налага се уточняване на чл. 27, в съгласие с който при изпълнението на важни и неотложни задачи служителите от Народната милиция могат да използват превозни и съобщителни средства. С уточняването следва да се изключат от право на използване специалните (Бърза помощ, противопожарни коли и др.) и дипломатическите превозни средства и съобщителната техника. В първия случай това се налага поради изключителните задачи, които се възлагат на служителите и колите от Бърза помощ, противопожарната охрана и т. н., които могат да бъдат също така значителни, важни и неотложни, както и задачите, възложени на служители от редовия, сержантския, а даже и от офицерския състав на Народната милиция. Във втория случай — използването на дипломатическите превозни и съобщителни средства не винаги е целесъобразно и възможно, а понякога може да доведе и до дипломатически усложнения.

В чл. 34, ал. 1 има празнота. В нея се посочва, че званията на младшите и старшите офицери се дават от министъра на вътрешните работи, а на висшите офицери — генералите — от Държавния съвет. Нищо не се казва за редовия и сержантския състав. Нужно е да се посочи в закона кои служебни лица по длъжност могат да дават званията на редовия и сержантския състав за общата, общинската и ведомствената милиция.

Предлагам да се включи в законопроекта текстът на чл. 28, буква „а“ от сегашния указ за Народната милиция, който според мен правилно урежда този въпрос в смисъл, че тези звания се дават от директора на милицията и съответните началници на окръжните управления на Министерството на вътрешните работи.

Алинея 2 на чл. 34 относно понижаването в звания на служителите от редовия, сержантския и офицерския състав се нуждае от по-голяма прецизност. При този текст, ако някой от редовия и сержантския състав е повишен в поделение на МВР в София, а след това е преместен във Варна, излиза, че понижаването следва да се направи от бившия му началник в София, което е нецелесъобразно.

Налага се уточняване на чл. 39, ал. 3, точка 5 по вземането на превантивни административни мерки спрямо лица,

които имат противонародни прояви. Този текст дава възможност да се разбира, че се касае до лице, което в миналото е имало такива прояви и по отношение на което може да бъдат приложени предвидените административни мерки по всяко време. Но ако лицето се е поправило и застанало на лоялни позиции, ние не сме заинтересувани по отношение на него да бъдат прилагани предвидените административни мерки. Поради това, че в тази глава се третира въпросите на превантивната дейност, предлагам поправка в текста, която не е само езикова, а по същество политическа. Текстът на точка 5 може да приеме следната редакция: „Лица, които се подготвят за извършване на противонародни прояви . . .“ При такъв текст засегнатите лица и техните близки могат само да бъдат благодарни на отрано взетите мерки от органите на Народната милиция, за да не извършат замислената противонародна проява и да избягнат съдебното преследване.

Според мен правилно и приемливо е записаното в чл. 47, ал. 1 относно подчинеността по някои задачи на териториалните поделения на МВР на съответните народни съвети и техните изпълнителни комитети. Този текст дава възможност да се разшири взаимодействието на Народната милиция с народните съвети, като се постави напълно в духа на решенията на Ноемврийския пленум на Централния комитет на партията от 1968 г. На този етап става дума за една още по-близка дейност на Народната милиция с местните органи на държавната власт и народното самоуправление. Сега не е необходимо да се допълва текстът, но можем да препоръчаме на др. Димитър Стоянов — министър на вътрешните работи — да продължи усъвършенствуването на дейността на Народната милиция по места, за да бъде поставена по-голямата част от нейната дейност на двойно подчинение — едновременно под ръководството на съответните народни съвети и техните изпълнителни комитети и на Министерството на вътрешните работи, респективно Дирекцията на Народната милиция. Като правя тази бележка и препоръка, аз приемам като правилен сегашният текст на чл. 47, ал. 1.

Смятам за правилни третираните въпроси за административнонаказателните разпоредби на членове 49, 50, 51, 52 и 53. Искам да предложа обаче допълнение към чл. 51 относно наказанието с глоба от 10 до 100 лв. на лице, което не предостави на служител от Народната милиция превозно или съобщително средство при изпълнение на важни и неотложни служебни задачи съгласно чл. 27 на настоящия законопроект. Своего предложение искам да мотивирам с това, че ако от неизпълнението на чл. 27 от законопроекта за Народната милиция произлязат тежки последствия, глобата

няма да бъде оправдана нито от загубата на материални и други средства, нито от нанесените щети, нито от отрицателния политически ефект. Поради това е нужно да се предвиди и по-тежко наказание, което да е свързано с причинените вреди. Наистина в момента не може да се знае какво ще произлезе от несвоевременно взетите мерки от Народната милиция в резултат на неизпълнение на чл. 27 от съответния гражданин. Може да се предвиди обаче по-тежко наказание, което да доведе даже до привличане към наказателно преследване. Това ще играе ролята на предупреждение за най-точно изпълнение от гражданите на чл. 27 от настоящия законопроект.

Законопроектът за Народната милиция, който разглеждаме сега, отговаря напълно на интересите на изгражданото у нас развито социалистическо общество. Вече 20 години от Априлския пленум нашата Народна милиция под ръководството на партията и личните грижи на др. Тодор Живков се изгражда като верен отряд на народната власт, която със своята дейност създава все по-добри условия за градивния труд на народните маси. И днес звучи съвременно казаното от Георги Димитров преди 30 години: „Ние не можем да си представим правилното демократично развитие на България в обществено-политическия живот и в областта на народното стопанство без здрава, дисциплинирана, културна Народна милиция.“ (Г. Димитров, За революционната бдителност и социалистическата законност. С., 1974, стр. 128). Законопроектът, който обсъждаме, има за задача да бъде създадена именно такава здрава, дисциплинирана и културна Народна милиция, предана на нашата социалистическа Родина, която може с успех да изпълнява всички възложени ѝ задачи.

Като изхождам от всичко това, ще гласувам за предложения законопроект за Народната милиция.

Благодаря. (Ръкопляскания)

Председателствуващ Нинко Стефанов: Давам думата на народния представител Иван Вачков.

Иван Вачков: Уважаеми другарки и другари народни представители! Законопроектът за Народната милиция, макар и кратък, е с богато съдържание и сполучливо решава многобройните въпроси по дейността на милицията. Отделните текстове на законопроекта са пропити с дълбок хуманизъм и се придържат плътно към конституционния принцип на законността. В същото време те отразяват онази възискателност и отговорно отношение към възложената работа, която е особено характерна сега в светлината на решения-

та на Единадесетия партиен конгрес и на Юлския пленум на Централния комитет на партията.

По същество цялостната дейност на Народната милиция е насочена към една голяма цел — защита на установения в нашата страна социалистически правов ред, чрез който се гарантира успешното стопанско и културно строителство, спокойствието и сигурността на българския гражданин. Това е отговорна и сложна задача. За нейното изпълнение са нужни много усилия и много себеотрицание, добра политическа и професионална подготовка и — което е особено важно — личен пример за законосъобразност в действията. Още в първия текст на проекта четем, че Народната милиция е натоварена да съдействува за утвърждаване на социалистическата законност. Следователно този, който е натоварен да следи за законността и комуто са предоставени големи правомощия във връзка с това, както в случая е с Народната милиция, трябва винаги и навсякъде да бъде образец за спазване изискванията на закона. В работата му не може да има място за произвол и за неправомерни действия.

В тази насока проектът съдържа достатъчни гаранции. Освен генералната разпоредба на чл. 5 от проекта за поставяне актовете и действията на органите на Народната милиция под надзора на прокуратурата такива гаранции са предвидени в още редица други текстове. Изисква се, когато милицията ще настанява в „домове за временно настаняване“ лица, скитащи или вършещи просия, да прави това с разрешение на прокурора. А наредбата, която ще се издаде за тази цел, както и наредбата за вземането на превантивни административни мерки (глава IV) трябва да бъдат съгласувани с главния прокурор. Гаранция за правомерност в действията на Народната милиция при прилагане на превантивни административни мерки по чл. 39 от закона е създадената с проекта възможност заповедта за вземане на такава мярка да се обжалва по административен и по съдебен ред. Служителите от офицерския, сержантския и редовия състав могат да употребят физическа сила и даже помощни средства (които, както е казано в проекта, ще се посочат в правилника за прилагане на закона), но веднага след това в същия текст на проекта се подчертава, че прилагането на тези средства трябва да съответствува на характера и тежестта на нарушението и оказаната съпротива. Изчерпателно, точно и с пределна яснота са посочени случаите, при които служителите от офицерския, сержантския и редовия състав могат да употребят оръжие. Но гаранция за правилна употреба на оръжие, например при неизбежна отбрана, са самите предпоставки за това, предвидени в Наказателния кодекс, на който се позовава и проектът. А всеизвестно е, че за превишаване пределите на не-

избежната отбрана от употребяващия оръжие се търси и наказателна отговорност.

Законосъобразността в действията, разбира се, в никакъв случай не означава мекушавост, християнщина към престъпниците и нарушителите. Милицията не е благотворна организация, а орган на държавната принуда, осъществявана в името на обществения интерес и за защита законните права на гражданите. На нейните служители е разрешено да прилагат при определени условия, както току-що казах, дори физическа сила (чл. 24), да употребяват повереното им оръжие (чл. 25), да влизат в жилищни и други помещения (чл. 19), да задържат (чл. 23), да настаняват в съответни заведения (чл. 21, 22) и т. н. Нещо повече редица от предвидените превантивни административни мерки също имат принудителен характер. Такива са мерките за поставяне под административен надзор и забраната да се напуска местоживеенето (чл. 39), които са в интерес не само на обществото, но трябва да се каже изрично, те са в интерес и на самото лице, защото чрез тях то бива предпазвано от извършване на престъпление. Всичко това се извършва при строго спазване на законите и с едно подчертано задължение, което изрично е казано в закона, а именно: служителите от Народната милиция да се отнасят с уважение към гражданите и да зачитат честта и достойнството им (чл. 3).

Една от основните задачи на органите на Народната милиция е да разкриват извършени престъпления. Тази задача стои също пред прокуратурата, пред контролните органи и на практика те имат значителен дял в нейното решаване. Всички длъжностни лица и дори всеки гражданин трябва да сигнализира, щом узнае за извършено престъпление. Но на предните позиции в разкриваемостта е Народната милиция. Там е концентриран апаратът от съответните оперативно-издирвателни служби. Там са съсредоточени необходимите средства и техника. Нашата общественост с право очаква от Народната милиция много по-големи успехи в разкриването на престъпленията, особено в областта на икономиката, очаква безкомпромисно изобличаване на всеки правонарушител независимо от неговото служебно и обществено положение.

Същественото в дейността на милицията сега е да отговори на повишените изисквания за законност и дисциплина в народното стопанство, които бяха поставени от Единадесетия конгрес и особено от Юлския пленум на нашата партия. От активната дейност на милицията, от компетентната и своевременната ѝ намеса зависи до голяма степен да станат по-редки случаите на безстопанственост, на разпиляване на народното имущество, на длъжностни присвоявания, на кражби от блоковете на аграрно-промишлените комплек-

си, на невярно отчитане плановете с цел да се получат незаслужени премии, на некачествена и нестандартна продукция и т. н.

Не по-малко важна е задачата за разследване на извършени престъпления, макар тя да е формулирана само с по една дума в чл. 6, точка 5 и чл. 13, ал. 2 от проекта. Компетентно, качествено и бързо разследване е основа на наказателно-съдебната дейност, на ефективната борба с престъпността. Следователите и органите на дознанието при Народната милиция при разследване на престъпления действуват по вътрешно убеждение. Така е казано и в Наказателно-процесуалния кодекс. Както е изрично предвидено в чл. 13, ал. 2 от проекта на закона, който обсъждаме сега, те (следователите и дознателите) могат да използват само доказателствени средства, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс. Ето защо време е вече следствените работници да се освободят (по отношение на непосредствената им процесуална дейност) от каквато и да е зависимост от преките им и по-горни началници в служебната йерархия.

На много места в проекта се говори за превантивната дейност на милицията. На този въпрос подробно се спря и министърът на вътрешните работи др. Стоянов, както и други другари, говори се за връзките ѝ с обществеността, за конкретните мерки, които тя взема с цел да бъдат предотвратени отделни правонарушения, да се отстранят пораздащите ги причини и условия. Подробното разработване на тези мерки в законопроекта е още едно негово достойнство. Превенцията заема и ще заема все по-важно място в работата на правозащитните органи у нас в етапа на изграждане развитото социалистическо общество. Погрешно би било обаче тя да се разбира като някаква аморфна просветителска дейност. Нейните насоки и форми са точно определени и те съответствуват на характера на Народната милиция като държавен орган. Освен това едва ли може да се оспори — най-добрата превенция е точното спазване на ленинския принцип, че нито едно престъпление не трябва да остане неразкрито и нито един престъпник — ненаказан.

Бих искал накрая да засегна и друг важен проблем, който е намерил своето правилно решение в законопроекта съобразно постановката на чл. 33 от Конституцията на НРБ. Това е въпросът за отношението „прокуратура — Народна милиция“ като два основни органа на държавната власт. Целта им е една — защита на установения обществен и правов ред, на социалистическата собственост, на законните права и интереси на българските граждани. Прокуратурата и Народната милиция под ръководството на нашата партия работят съвместно за постигането на тази цел. Те имат обаче точно определени специфични задачи, различни средства

и способи в преследването на общата цел. Това налага именно координиране (както е записано в проекта) и еднопосочност на усилията им на основата на прокламирания в чл. 5 от законопроекта принцип: „Прокуратурата упражнява надзор за законност върху актовете и действията на Народната милиция.“

На две места в мотивите към законопроекта се изтъква, че неговото приемане ще допринесе да се издигнат ролята и авторитетът на Народната милиция. Това е наистина така и всички ние от сърце го желаем, радваме се на досегашните успехи на нашата милиция, с увереност гледаме на бъдещото ѝ развитие и усъвършенствуване на нейната дейност. Партията и държавата полагат големи грижи за това развитие. Това личи от съдържанието на разглеждания законопроект. Но издигането на ролята и укрепването на авторитета на органите на милицията зависи преди всичко от самите тях, от собствената им дейност, от постигнатите резултати. Гражданите на нашата страна очакват, че след приемането на закона органите на Народната милиция ще извършат още по-ползотворна работа за утвърждаването на здрав обществен ред, за осигуряването на спокоен труд и отдиш в градовете, кварталите и селата, на улицата и в обществените заведения. Няма съмнение, че това високо доверие ще намери реално покритие в делата на нашата Народна милиция.

Одобрявам проекта и ще гласувам за него. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Нинко Стефанов: Има думата народният представител Здравко Митовски.

Здравко Митовски: Другарки и другари народни представители! Известно е, че в класово-антагонистичното буржоазно общество един от инструментите, с който се бранят интересите на господстващата експлоататорска класа, като се потиска и твърде често жестоко се репресира народът, е полицейският апарат.

В народнодемократичната, в социалистическата държава, където има дружески класи или социално еднородно общество, съществува друг специализиран орган, който брани общонародните интереси — това е Народната милиция.

По-възрастните от нас помнят много добре, а по-младите знаят това от разкази, за разгорялата се през 40-те години остра класова борба у нас. Това беше времето, когато се установи господството на народа след събарянето от власт на буржоазията, която се опитваше тогава, според много изразителната фраза на Ленин, да си върне загубения рай „със зъби и нокти“. И саботираше тя, и вредител-

ствуаше, и интригуваше, и заплашваше, и вършеше безогледно най-различни диверсии. Враговете на народа ни бяха вътре и вън и открити, и маскирани. Това ставаше в годините, когато силите ни бяха ангажирани във възстановяване на разореното ни от монархо-фашизма и хитлеро-фашизма и хитлеристките окупанти народно стопанство и когато едновременно с това полагахме основите на новия социален строй.

В това тежко време Народната милиция с кадри, калени в огъня на дотогавашната борба на живот и смърт с народните врагове, изпълни достойно своя дълг като железен юмрук на диктатурата на пролетариата. Оттогава и досега със себеотрицание и саможертва тя е неотстъпно на своя пост. През течение на 32 г. тя се школува, за да бъде днес непреодолима бариера, в която се разбиват мътните пристъпи на всякакви попълзновения срещу народната република откъдето и да било, откогато и да било.

Но животът ни се развива бързо, става все по-богат, но и по-сложен. Това предполага всички да вървим в крак с него. Ето защо напълно основателно е да се изготви закон за Народната милиция, който да замени отживелия времето си указ.

Главното, с което може да се характеризира законопроектът, е преминаващата като червена нишка през него основна идея, че дейността на Народната милиция е насочена към възпитание на гражданите в дух на взаимно уважение като хора с еднакви интереси, към съблюдаване на обществената дисциплина като елементарно задължение на всеки гражданин; към съзнателно изпълнение на нашите закони, продукт на усилията на целия народ и бранеци интересите пак на целия народ. Налице е ярко изразена насоченост към предотвратяване на престъпленията, което се явява и най-характерното за нашата система.

Аз искам да спра вашето внимание именно върху този превантивен характер на определената в законопроекта дейност на Народната милиция. Той почива както на предвидената в Програмата на БКП задача „строгото наказание за нарушаването на законите да се съчетава с възпитателното въздействие върху нарушителите и превантивната работа за предотвратяване на престъпленията и нарушенията“, така и на решението на Политбюро на Централния комитет на партията за усъвършенстване дейността на органите на Народната милиция, което да става съгласувано с дейността на обществените организации.

Профилактиката в борбата с престъпността и другите противообществени прояви се изгражда върху марксистко-ленинската концепция за социално-класовата обусловеност

на тези явления, за тяхното непрекъснато ограничаване. За тази цел на Народната милиция между другото се предоставя в ранна фаза сигнална функция — отправяне уведомления до съответните ръководства или по-горестоящи органи, и то с ефективност, защото те от своя страна трябва да отговорят в едномесечен срок за взетите от тях мерки.

В чл. 9 се предвижда пък органите на Народната милиция, когато е необходимо, да информират ръководствата на стопанските и обществените организации за извършени от техни членове противообществени прояви, за да се вземат съответни предпазни, възпитателни и други мерки. Този текст, наред със сигналните правомощия, предоставени на Народната милиция, води до извода, че всяка стопанска и обществена организация трябва да приобщи към органите на милицията своите възможности за превъзпитанието на нарушителя чрез правилното информиране на обществената организация или трудовия колектив; за оказване помощ на семействата на провинените и т. н. Това ни дава пълно основание да заявим, че в случая е налице една от типичните форми на проявление на социалистическия хуманизъм.

Налице е и желаната координация и мобилизация на силите на милицията, специализираните органи, стопанските и обществените организации с една мисъл — да се помогне на отклонилия се от нравствено и правно регламентирания обществен порядък и обществени отношения в социалистическото общество.

Свършено правилно глава V от законопроекта е посветена изцяло на съвместната работа с обществеността, за изменение съзнанието на гражданите, за формиране на убеждение, което с нашата задружна работа да се превърне в поведение, що се касае до спазването на обществената дисциплина. Ще си позволя да добавя, че обществената дисциплина е от изключително значение и за нашата икономика. Ако не се съблюдава с течение на времето, тя извежда към закононарушения. Обратно, ако се съблюдава, тя се явява път към здрава трудова дисциплина. А това вече е от колосално значение за нашето развитие, защото трудовата дисциплина е един от най-големите ни стопански резерви, както това се изтъкна от другарите Станко Тодоров и Мишо Мишев вчера. Съзнателният гражданин е дисциплиниран и на улицата, и в предприятието. Той не нарушава нито нормите на обществената конвенционалност, нито законите, нито трудовите изисквания. Искам да изтъкна, че ръководствата на Министерството на вътрешните работи и Отечествения фронт вече имат сключено споразумение за съвместна работа и сътрудничество в духа на изложеното именно в законопроекта и това споразумение дава прекрасни резултати. Достатъчно е да се поменат само такива форми на сътруд-

ничество за обществено въздействие като другарските съдилища, обществения съд над характерни за определено място отрицателни явления, поемането на обществено поръчителство, упражняването на патронаж над малолетни и непълнолетни, центрове за възпитателна работа по местоживее, борба срещу безделието, алкохолизма и моралната разпуснатост и т. н. Всичко това създава атмосфера на нетърпимост срещу нарушителите на социалистическата законност и морал и спомага за формиране на правно съзнание у гражданите, липсата на което е основна причина за закононарушения. Следователно това богато взаимно сътрудничество между народната милиция и обществеността, което сега със законопроекта ни се представя разширено и подобро, ще представлява основата на много резултатна превантивна бъдеща дейност, поради което изразявам дълбокото си убеждение, че гласуването на законопроекта с уточненията, които се направиха в Законодателната комисия, ще бъде важен принос към изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на партията и Юлския пленум. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Нинко Стефанов: Има ли още някой народен представител, който желае да се изкаже по предложения законопроект или да направи конкретни предложения? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат по принцип предложения законопроект, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Преди да се постави на второ гласуване, законопроектът се предоставя на Законодателната комисия за допълнително обсъждане.

Пристъпваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс.

(Мотивите и текстът на законопроекта — приложение № 6, I)

За доклад от името на вносителя има думата министърът на правосъдието др. Светла Даскалова.

Светла Даскалова: Уважаеми другарки и другари народни представители! Внесен е за обсъждане и приемане законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и Семейния кодекс. Предлагат се няколко частични изменения и допълнения в следните направления:

1. усъвършенствува се редът за призоваване и връчване книжа и съобщения на страните и другите участващи лица по делата;

2. усъвършенствува се редът за назначаване и извършване на съдебните експертизи по граждански дела;

3. създават се нови разпоредби относно изпълнение върху имущество в съпругеска общност за погасяване задължения на един от съпрузите,

4. дава се право на Министерския съвет да определя случаите и условията, при които държавата може да изплаща присъдена от съда издръжка.

Министерството на правосъдието полага непрестанни грижи за усъвършенстване работата на съдилищата с оглед бързото и качествено решаване на гражданските дела. Но увеличаването на миграционните процеси, създаването на нови селищни системи, включващи няколко населени места, големият ръст на повечето градове и недостатъчният брой съдебни призовкари създават обективни трудности по призоваването на участващите по делата лица. Трудности предизвикват също така и някои недобросъвестни граждани, които, ползувайки се от известни празноти в съществуващия процесуален ред, често стават причина за неоправдано отлагане на делата. Това пречи на нормалната работа на съдилищата, свързано е със загуба на време на голям брой трудещи се, а гражданите и социалистическите организации не могат своевременно да получат защита на своите законни права и интереси. Това налага съществуващият ред за призоваване да се усъвършенствува, да се направи по-ефикасен. За това се предвижда страните и другите участващи по делата лица да могат да бъдат призовавани освен чрез съдебен служител, още и чрез препоръчано писмо по пощата с обратна разписка. Задължават се да посочват съдебен адрес не само страните, които живеят в чужбина, но и българските граждани, които заминават за повече от 30 дни в чужбина.

Често разглеждането на делата се осуетява поради промяна в адресите на страните. С изменението на чл. 51 се установява задължение те да посочат новите си адреси или адресите, на които временно пребивават за повече от 10 дни. Ако страната не стори това, призовката се прилага към делото и се счита редовно призована.

Второто изменение засяга едно от важните доказателствени средства в гражданския процес — съдебната експертиза. Съдебна експертиза се назначава по въпроси, изискващи специални знания, каквито съдът не притежава. С развитието на науката, техниката и познанията във всички области експертизата трябва да бъде съобразена с най-новите

достигания. Лицата, които могат да извършат такива експертизи, работят като специалисти в научни институти, учреждения, предприятия и обществени организации, където имат на разположение необходимите пособия и материална база. Използването на тези специалисти, а не на частни лица — експерти, ще осигури възможност за най-компетентни и високо квалифицирани експертизи и ще допринесе за разкриване на обективната истина и за правилното решаване на делата. Така е уреден този въпрос и в Наказателно-процесуалния кодекс. Частни лица ще могат да бъдат назначавани за експерти само когато не е възможно да бъдат назначени специалисти от посочените държавни и обществени организации. По този начин ще се отстранят допусканите недостатъци като некачествени или необективни експертизи, големи доходи, получавани от вещи лица, които са превърнали тази дейност в частна професия, възможности за подкупи и др. такива отрицателни явления.

Със Семейния кодекс се въведе съпругеска общност на придобитото по време на брака имущество и този институт функционира успешно в нашата страна. На практика обаче се появиха затруднения при изпълнение върху такова имущество за лични задължения на единия от съпрузите към държавата, социалистическите организации и гражданите, произтичащи например от начети, непозволено увреждане, договори. Сега всички изпълнения върху имущество в съпругеска общност са възможни едва след предварително прекратяване на общността по съдебен ред.

Това неоправдано забавя, усложнява и затруднява удовлетворението на кредиторите. Затова сега се предвижда да се допусне принудително изпълнение и върху имущество в съпругеска общност, като наред с това се осигуряват интересите на съпруга-недлъжник. Изпълнение за вземане срещу един от съпрузите ще може да се насочи върху вещь в съпругеска общност само след като кредиторът не може да се удовлетвори от личното имущество или от 6-месечното трудово възнаграждение на съпруга-длъжник. Ако вземането изцяло или отчасти не се събере по този ред, предлага се за остатъка изпълнението да се насочи върху вещь от имуществената общност.

В съответствие с тези изменения в Гражданския процесуален кодекс се правят съответни промени и в Семейния кодекс.

В проекта се предлага допълване на чл. 88 от Семейния кодекс, с което се овластява Министерският съвет да определя случаите и условията, при които държавата изплаща присъдената от съда издръжка, както и редът за събирането от длъжника на изплатените за негова сметка суми. Целта е да се обезпечи издръжка на лицата, които не получа-

ват такава от осъдения длъжник. С това допълнение намира своето системно място едно принципно положение, изразено вече с 24. постановление на Министерския съвет от 7. III. 1975 г. за изплащане на присъдената издръжка за деца от окръжните народни съвети, когато недобросъвестният родител не я е изплатил повече от два месеца. Това разпореждане е важна социална придобивка. То показва грижите на нашата държава за осигуряване навременна издръжка за децата. Сега се дава право на Министерския съвет да разшири изплащането на издръжка от държавата по отношение и на други лица, на които съдът е присъдил издръжката.

Посочените изменения са продиктувани от изменилата се обстановка след създаването на Гражданския процесуален кодекс и Семейния кодекс. Те отговарят на изискването за непрекъснато усъвършенствуване и осъвременяване на нашето законодателство.

Като излагам горното, моля, другарки и другари народни представители, да гласувате предложения законопроект. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Нинко Стефанов: Има думата докладчикът на комисиите народният представител Иван Филипов.

Иван Филипов: Другарки и другари народни представители! Министерският съвет е внесъл в Народното събрание законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс.

На 14 т. м. законопроектът беше разгледан предварително текст по текст на заседание на Законодателната комисия съвместно с ръководството на Комисията по социалната политика.

При това обсъждане на законопроекта бяха направени многобройни предложения, значителна част от които бяха приети от Законодателната комисия.

Предложенията на Законодателната комисия и ръководството на Комисията по социалната политика са изпратени предварително на всички народни представители. В първата част са поместени предложения по същество на разпоредбите, съдържащи се в законопроекта. Към всяко от тях има изложени и съображения за приемането им от Законодателната комисия. Предложенията, имащи редакционен и технически характер, са дадени без мотиви, защото с тях не се изменят предложените разпоредби по същество, а само се подобрява текстът или се съобразява законопроектът с техническите изисквания на Закона за нормативните актове и на Указа за неговото прилагане.

Тъй като предложенията на Законодателната комисия и на ръководството на Комисията по социалната политика са предварително изпратени на народните представители, става излишно сега те да се четат. Следва направо да се пристъпи към тяхното разискване, както и към разискване на останалите текстове на законопроекта.

Законопроектът за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс е навременен и съдържа необходими за настоящия етап на развитие на нашето общество изменения и допълнения на двата кодекса. Поради това Законодателната комисия счита, че законопроектът следва да бъде одобрен, като се имат предвид и предложенията на комисията.

(Предложенията на комисията — приложение № 6, II)

Председателстващ Нинко Стефанов: Преминаваме към разисквания по законопроекта.

Има думата народният представител Генчо Коларов.

Генчо Коларов: Уважаеми другарки и другари народни представители! На нашето внимание е поставен законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс. Ние изслушахме доклада на министъра на правосъдието др. Светла Даскалова, в който са изложени мотивите за тези изменения и допълнения. Измененията и допълненията в Гражданския процесуален кодекс са свързани с усъвършенствуване начините за призоваване на страните, подбора на вещите лица и начина за извършване на експертиза, установяване на регламентацията относно изпълнението на задълженията на единия съпруг върху имоти от съпружеската имуществена общност, а тези в Семейния кодекс целят да координират разпоредбите на последния с оказаните по-горе допълнения в Гражданския процесуален кодекс по изпълнението върху вещи от имуществената общност. Тези изменения и допълнения са в пълно съзвучие с решенията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум на Централния комитет на партията. Те напълно отговарят на девиза на седмата петилетка „Качество и ефективност, ефективност и качество“ и са ярка проява на социалистическия хуманизъм — отличителна черта на политиката на Българската комунистическа партия и социалистическата държава.

Законодателната комисия и ръководството на Комисията по социалната политика обсъдиха най-обстойно предложението за изменение и допълнение на законопроекта и направиха някои съществени корекции и допълнения. Искам да спра вашето внимание върху някои от тях.

Както е известно, в своята работа органите на Министерството на вътрешните работи, съда и прокуратурата се занимават и с въпроси, за които са необходими специални знания из областта на науката, изкуството, техниката, занаятите и други. В тези случаи се прибегва до ползуването на вещи лица — експерти, което нормативно е уредено в гл. IV „Вещи лица“ в ГПК. Новият Наказателно-процесуален кодекс и постановление № 111 на Министерския съвет от 16 август 1975 г. за подобряване организацията на съдебните и арбитражните експертизи налага да се внесат промени в съществуващите текстове в главата за вещите лица на ГПК. Тези допълнения се свеждат до това, че назначаването на вещите лица ще става преди всичко измежду специалисти, посочени от съответното държавно учреждение, стопанска, обществена или научна организация.

Законодателната комисия предлага § 6, ал. 3 на чл. 157а да се измени, като текстът „Когато е необходимо“ да се замени с текста „Когато не е възможно да се назначават вещи лица по ал. 1, съдът назначава за вещи лица други специалисти“. Това изменение се предлага, за да се осигури във възможно най-голям брой случаи качествена експертиза. Само по изключение, когато е невъзможно да се намерят за експерти лица, посочени от съответното държавно учреждение, стопанска, обществена или научна организация, съдът назначава за експерти други лица.

Едва ли е необходимо да се доказва, че държавните учреждения, стопанските, обществените или научните организации, които разполагат с голям потенциал от специалисти, научни работници, опитни ръководители и съответната апаратура, ще съумеят да извършат експертизи, далеч по-качествени в сравнение с назначените от съда частни лица-експерти. Това е и едно от главните съображения на Законодателната комисия да предлага корекции в ал. 3 на чл. 157а от Гражданския процесуален кодекс, с помощта на който ще бъдат постановявани законосъобразни и обосновани актове.

Другарки и другари! С влизането в сила на Семейния кодекс от 1968 г., с който се въведе имуществена общност на придобитото по време на брака, се усложни в известна степен събирането на вземанията на държавата, обществените организации и гражданите по отношение на нередовните платци, намиращи се в законен брак. С настоящия законопроект се предлага да се внесат изменения, с които ще може да се насочи изпълнението на вземане срещу съпруга-длъжник и върху вещ, която е съпружеска общност, само за частта от вземането, което не може да бъде събрано чрез удръжки от трудовото му възнаграждение съобразно чл. 341 от Гражданския процесуален кодекс в продължение

на шест месеца и чрез изпълнение върху друго негово лично имущество.

Законодателната комисия направи мотивирани предложения за някои допълнения и изменения към самия законопроект, който ние обсъждаме. Така например в чл. 389а се предлага да се направи допълнение, за да се изясни текстът в смисъл, че изпълнението на вземане срещу единия съпруг-длъжник най-напред се насочва върху неговото лично имущество, подлежащо на принудително изпълнение, както и върху трудовото му възнаграждение за шест месеца. Ако вземането изцяло или отчасти не се събере по този ред, предлага се за остатъка изпълнението да се насочи върху вещь от имуществената общност. Комисията предлага към чл. 389а да се създаде нова втора алинея. С нея се предлага, ако съпрузите са съгласни, изпълнението да може да се насочи срещу вещь от имуществената общност, без да се насочва към личното имущество на длъжника. Целта е да се зачете желанието на съпрузите да запазят за нуждите на семейството вещь, която е лична собственост на длъжника, но задоволява съществена потребност на семейството.

Тези изменения безспорно ще допринесат за бързото и без затруднение събиране на задълженията от недобросъвестните длъжници. Те ефикасно ще охраняват интересите на държавата, предприятията, обществените организации и отделните граждани, ще съдействуват да се приведат в изпълнение постановените решения — най-същественият момент от правораздавателната работа.

Мисля, другарки и другари народни представители, че с направените от комисията изменения и допълнения към законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс ние, народните представители, можем единодушно да го одобрим и да гласуваме за неговото приемане.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

Председателствуващ Нинко Стефанов: Има думата народната представителка Рая Гичева.

Рая Гичева: Другарки и другари народни представители! Днес на вниманието на народните представители е представено обсъждането на законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс.

Предлаганите изменения разширяват действието на замисъла на закона, като го усъвършенствуват и осъвременяват — да тупти с пулса на живота.

Това е възможно само при една социалистическа система, при едно прогресивно право, като нашето социалисти-

ческо право, което се отличава с изключителната си гъвкавост за разлика от други системи, като например в някогашна капиталистическа България, когато промените на закона ставаха така трудно, бавно и мудно и с големи парламентарни борби, че понякога губеха смисъла и значението си — актуалност и предназначение.

При социализма правото е един от най-гъвкавите и резултатни елементи за построяване на новото социалистическо справедливо общество. У нас чрез правните норми се твори социализъм, живот и светло бъдеще.

Блестящ пример в това отношение бе изработването и приемането на новия Семейен кодекс под непосредственото ръководство и участие на нашия първи ръководител на партията и държавата др. Тодор Живков.

Другарки и другари народни представители! Ще се спра по-специално на предлаганите изменения в Гражданския процесуален кодекс, които са в тясна връзка и имат отражение в областта на материалното право и поради което се налагат изменения и допълнения в Семейния кодекс. Това налага една координация между разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс и на Семейния кодекс. Отнася се до принудителното изпълнение на задълженията на един от съпрузите върху съпружеската общност.

Съгласно действащия чл. 14, ал. 1 от Семейния кодекс имуществената общност между съпрузите досега се прекратяваше само със смъртта на един от съпрузите, при развод или при обявяване на недействителността на брака със съответно съдебно решение, което неоправдано затрудняваше и забавяше изпълнението върху съпружеската имуществена общност за лични задължения на един от съпрузите. Законопроектът за Гражданския процесуален кодекс предвижда да се създаде нов раздел, а именно 11а, чл. 389а, букви „а“, „б“, „в“, „г“ и „д“. Този член предвижда възможността за насочване на принудително изпълнение върху вещ от съпружеската имуществена общност. Това води до един нов способ за прекратяване на общността, а на съпруга-недлъжник се признават редица права, поради което се налага съответно допълнение в разпоредбите на чл. 13, ал. 2, като се признава правото на съпруга-недлъжник да придобие вещта, като заплати най-високата цена за нея. По този начин се налагат и промени в чл. 14, ал. 1 от Семейния кодекс в смисъл, че с един нов способ се прекратява семейната имуществена общност, а именно чрез принудителното изпълнение върху тях.

Предлаганите промени в Гражданския процесуален кодекс и Семейния кодекс улесняват и ускоряват принудителното изпълнение върху вещта от съпружеската имуществе-

на общност за лично задължение на един от съпрузите. Съображения на справедливост и дълбока хуманност налагат предлаганите промени.

Нима бихме оставили едно семейство, претърпяло тежки морални и материални щети, да чака може би години поради това, че се затруднява изпълнението поради липса на възможността за прекратяване на имуществената семейна общност?! А може би се касае и до неправомерно деяние по отношение на държавни и обществени организации. Животът ни предлага маса разнородни случаи, които налагат предвижданите промени в законопроекта, така както те бяха доразвити в Законодателната комисия и от ръководството на Комисията по социалната политика.

По отношение на някои текстове на законопроекта в така направените предложения ясно проличава грижата да се действа внимателно при отчитане интересите както на кредитора, така и на съпрузите.

Така по принцип при съществуващото вземане срещу един от съпрузите принудителното изпълнение най-напред ще се насочи към неговото лично имущество, както и върху трудовото му възнаграждение за определен период от време. Ако вземането не може да се събере изцяло или отчасти по този ред, предлага се за остатъка изпълнението да се насочи върху вещи от съпружеската имуществена общност. Предвижда се по същия начин да се постъпва и в случай, че длъжникът няма трудово възнаграждение или лично имущество, подлежащо на принудително изпълнение.

От друга страна, с предложението на двете комисии да се създаде нова алинея 2 на чл. 389 „а“, по силата на която при съгласие между съпрузите изпълнението да може да се насочи срещу вещь от имуществената общност, без да се насочва към личното имущество на длъжника, се цели да се зачете евентуалното желание на съпрузите да запазят за нуждите на семейството вещь, която е лична собственост на длъжника, но задоволява съществена потребност на семейството. Това е едно доста гъвкаво разрешение. Но в този случай, за да не пострадат интересите на кредитора, се предвижда приложението на чл. 388 от Гражданския процесуален кодекс, т. е. предложението на съпрузите да се преценява от съдебния изпълнител така, както предложението на всеки друг длъжник.

Другарки и другари народни представители! Духът и замисълът на 24. постановление на Министерския съвет от 7 март 1975 г., с което се дава възможност да бъде гарантирана присъдената от съда издръжка на децата от неизправния длъжник, е залегнала в новата алинея на чл. 88 от Семейния кодекс, с която се дава право на Министерския съ-

вет да определя случаите и условията, при които държавата да изплаща присъдената от съда издръжка, както и реда за събиране на изплатените суми от неизправния длъжник.

Партията и правителството с бащинско чувство на отговорност и обич са помислили за ония малки граждани на нашата страна, които са лишени от топлата грижа на един от родителите. Освен материалната подкрепа, която им гарантира новата алиenea на чл. 88, не можем да отминем и психологичния елемент, който крие подтекстът на тази алиenea, че тя ще спомогне да махне сянката от детските очи, защото няма нищо по-тъжно за детето да почувствува, че той или тя са го отминали, че са го забравили, че е бreme.

Това е и в духа на Лениновите принципни постановки за семейството и брака и грижата за децата, а също така, че никой не може да минира обществения морал със своето виновно поведение.

Ние всички се учим от творческия опит на Съветския съюз и цял свят внимателно наблюдава големите социални изменения, които стават там. А също така, че и милиони хора на нашата планета се надяват на Съветския съюз за защита на техните права и по-щастливи бъднини.

Мога да ви уверя, че и в случая предлаганите изменения са в духа на развитието на съветската правна система — авангард на социалистическото право.

Това е още една проява, чрез която се реализират духът и смисълът на един от проблемите, поставени на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия в доклада на др. Тодор Живков, а именно за всестранно и задълбочено сближаване със Съветския съюз.

Като народен представител от 305. избирателен район, като майка и жена ще гласувам с чувство за достойно изпълнен дълг за предлаганите изменения в Гражданския процесуален кодекс и Семейния кодекс заедно с допълненията на Законодателната комисия и ръководството на Комисията по социалната политика. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Нинко Стефанов: Желаете ли още някой народен представител да се изкаже по законопроекта? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат по принцип предложения законопроект, да вдигнат ръка. — Мнозинство, приема се.

Преди да се постави на второ гласуване, законопроектът се предоставя на комисиите за допълнително обсъждане.

Преминаваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Предложение за промени в състава на някои комисии на Народното събрание.

Ще прочета изцяло предложението:

„ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от ръководствата на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за промени в ръководството на Комисията по общественоеикономическото развитие и в състава на други комисии

Другарки и другари народни представители! Поради това, че председателят на Комисията по общественоеикономическото развитие народният представител Сава Атанасов Дълбоков бе назначен за заместник-председател на Министерския съвет и министър на снабдяването и държавните резерви, следва да бъде освободен като председател и член на тази комисия съгласно чл. 54 от Правилника за работата на Народното събрание, според който ръководителите на министерства не могат да бъдат членове на постоянни комисии.

На негово място да бъде избран народният представител акад. Евгени Георгиев Матеев — председател на Съвета по възпроизводство на материалните ресурси при Държавния съвет.

В състава на Законодателната комисия бе избран народният представител Белчо Антонов Белчев, който впоследствие бе назначен за министър на финансите. На същото основание той следва да бъде освободен от състава на Законодателната комисия.

Народните представители Живко Митов Живков, Димитър Петров Попов, Николай Андреев Жишев и Тончо Иванов Чакъров като членове на правителството не бяха включени в състава на постоянните комисии. Сега те преминаха на друга работа.

По изложените съображения ръководствата на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и на Българския земеделски народен съюз предлагат на Народното събрание на основание чл. 76, ал. 1 от Конституцията на Народна република България във връзка с чл. 54 от Правилника за работата на Народното събрание да приеме следното

РЕШЕНИЕ

1. Освобождава народния представител Сава Атанасов Дълбоков от задължението му председател и член на Комисията по общественоеикономическото развитие.

2. Освобождава народния представител Белчо Антонов Белчев от задължението му член на Законодателната комисия.

3. Избира народния представител акад. Евгени Георгиев Матеев за председател на Комисията по общественоеикономическото развитие.

4. Избира за членове на Комисията по общественоекономическото развитие народните представители Димитър Петров Попов и Тончо Иванов Чакъров.

5. Избира народния представител Живко Митов Живков за член на Комисията по охрана на природната среда.

6. Избира народния представител Николай Андреев Жишев за член на Комисията по външната политика.

Председател на парламентарната група на БКП:
П. Кубадински

Председател на парламентарната група на БЗНС:
Н. Георгиев“

Желае ли някой от народните представители да се изкаже по предложението? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат предложението решение за промени в състава на някои комисии на Народното събрание, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Другарки и другари народни представители! С това приключва второто заседание на Народното събрание.

Следващото заседание ще се състои утре, петък, от 9 часа. Закривам заседанието.

(Закрито в 20 ч. и 10 м.)

Заместник председатели: **Н. Георгиев**
Н. Стефанов

Началник отдел Стенографски: **В. Йонков**